

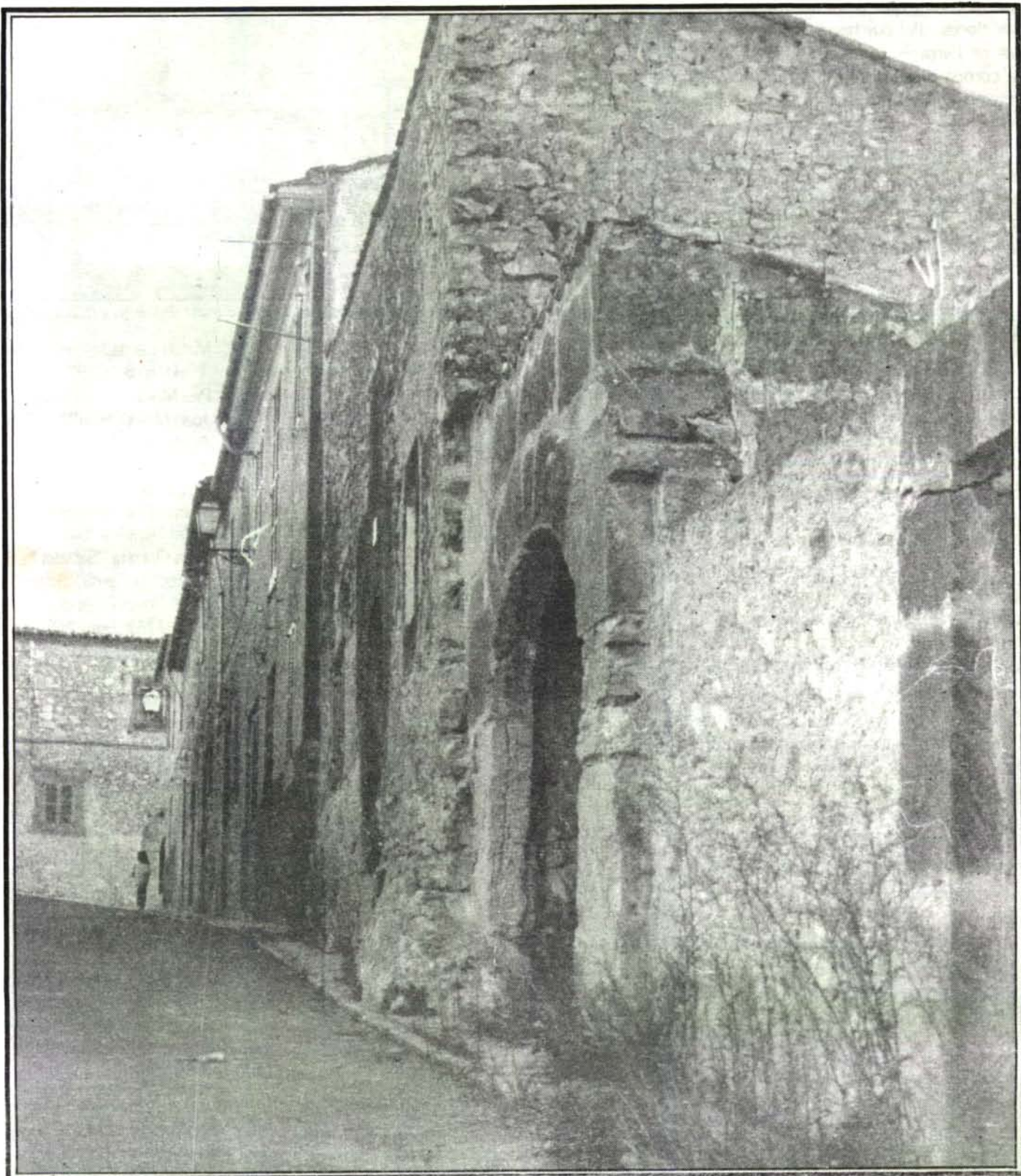
BONIA PAU

Núm. 453 Any XXXVIII

MONTUÏRI

NOVEMBRE 1990

La milícia urbana a Montuiri l'any 1834

A la mort del rei Ferran VII (1833) el succeeix al trono d'Espanya la seva filla Isabel II, ja que el rei no tingué descendència masculina.

Un germà del rei, el príncep Carles, invocant una llei anomenada "Sàlica", que prohibia que el trono fos ocupat per dones —llei que havia estat revocada pel rei Ferran—, reclama els seus drets a la corona, li feren costat les forces més integristes i conservadores que volien fer perviure l'antic règim absolutista.

La regenta Maria Cristina —esposa del difunt rei i mare de la jove reina que no podia governar degut a la seva minoria d'edat— va haver de demanar l'ajuda de qui fins a aquell temps havien estat dels més importants enemics del rei Ferran. Ens referim als lliberals, fermes creients d'un sistema democràtic parlamentari a l'ús de la burgesia de l'època.

El conflicte no es torbà a esclatar i carlistes i isabelins arribaren a promoure tres enfrontaments bèl·lics de forma intermitent durant el segle XIX.

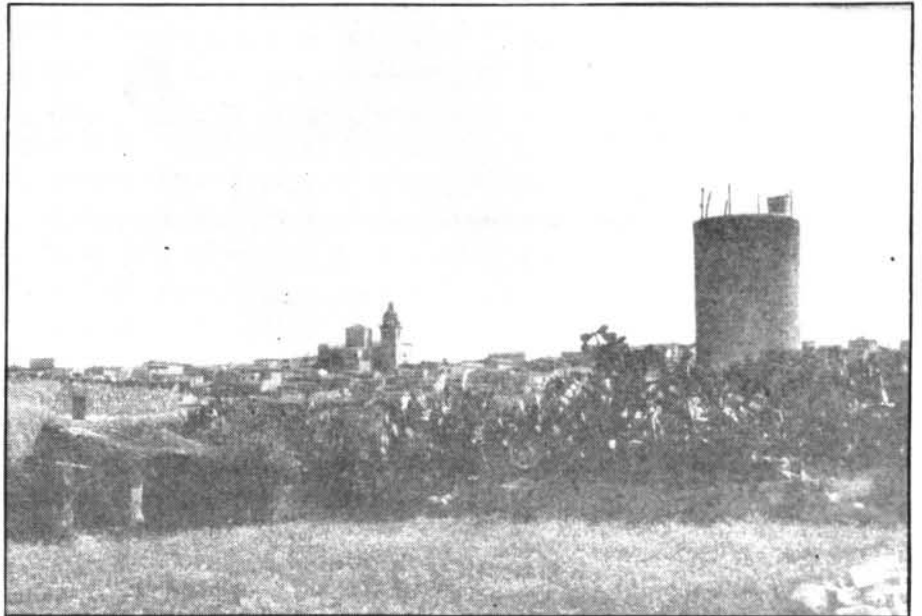
A més a més dels exèrcits regulars combatiren altres forces formades per voluntaris. Una d'aquestes agrupacions era la Guàrdia o Milícia Urbana.

Creada l'any 1834 (reial decret de 16 de febrer), essent cap del govern Francisco Martínez de la Rosa, tenia com a principal finalitat el donar suport a les tropes que combatien contra els carlistes

Posteriorment passà a anomenar-se Guàrdia o Milícia Nacional (1835) i l'elecció dels seus membres es feia entre les persones joves considerades més properes ideològicament al lliberalisme.

Transformada després de la guerra en força al servei dels progressistes, els moderats la suprimiren en pujar al poder.

A Montuiri, com a tots els altres pobles, també hi havia una agrupació de la Guàrdia Nacional. Amb aquest

Una agrupació de la milícia urbana a partir de 1836 i durant uns anys vetlava pel benestar de Montuiri

escrit que oferim avui es pot comprovar quins montuierers la integraven.

El 4 de febrer de 1836 l'Ajuntament de Montuiri es reuneix en ple baix la presidència del batle Bartomeu Gallard, el tinent de batle Antoni Mayol, el procurador síndic Gabriel Ribes i els regidors Pere Josep Manera i Gabriel Castellà. El motiu del ple és l'elecció dels individus que formen la Guàrdia Nacional de Montuiri i que són els següents:

Bartomeu Mayol "Xiu"
 Gabriel Mayol "Xiu"
 Gabriel Roca
 Bernat Garau
 Joan Cerdà "Badia"
 Joan Socies "del Quarter"
 Damià Serra"
 Ventura Mayol "Piadós"
 Antoni Cerdà "Pagès"
 Pere Josep Nicolau
 Antoni Mayol "Xiu"
 Pau Rossinyol "Xoroi"
 Mateu Trobat "Claveta"
 Joan Miralles "Queló"
 Joan Ginard
 Miquel Mayol "Mansaneta"
 Josep Cerdà "Badia"

Gabriel Cerdà "Badia"
 Mateu Trobat "Claveta"
 Gabriel Miralles "Queló"
 Bernat Clar
 Francesc Trobat "Hortolà"
 Miquel Cerdà "des Pontsetri"
 Gabriel Sastre "Pallusco"
 Bartomeu Manera "Llarguet"
 Baltasar Cerdà "Badia"
 Pere Miralles "Pieres"
 Miquel Martorell "Roegó"
 Antoni Cerdà "Pollo"
 Bartomeu Fiol "de na Mas"
 Josep Mora "de n'Agra"
 Joan Gayà
 Bartomeu Gomila "Pujol"
 Gabriel Miralles "Malherba"
 Bernat Picat
 Pere Joan Miralles "des Bous"
 Antoni Moll
 Miquel Vidal "Caragol"
 Pere Miquel
 Sebastià Bauçà "Pelut"
 Bartomeu Bauçà "Pelut"
 Miquel Verger "Boivàs"
 Miquel Arbona
 Gabriel Manera "Beia"
 Gabriel Jaume "Caragol"
 Rafel Miralles "Moliner"
 Pere Josep Manera
 Joan Castellà
 Pere Sampol
 Bartomeu Gallard
 Pere Josep Gallard
 Bartomeu Manera
 Josep Cerdà

Mateu Cerdà
 Joan Cerdà "Gall"
 Pau Mora
 Joan Mateu "Rei"
 Antoni Cerdà "Paueto"
 Joan Ballester "Noll"
 Antoni Miralles "Paulino"
 Jaume Fiol "Vermell"
 Rafel Miralles "Niu"
 Joan Gomila "Sabater"
 Bartomeu Cerdà "Sóller"
 Rafel Pocoví "Andreu"
 Miquel Martorell "Roegó"
 Joan Sastre "Perot"
 Miquel Veru
 Pere Joan Ribes
 Joan Servera "Porreres"
 Joan Miralles "Malherba"
 Josep Aloy
 Gabriel Mascaró "Gorrió"
 Jaume Mayol "Figa seca"
 Joan Mesquida
 Miquel Cerdà "Collet"
 Gabriel Ribes
 Pere Antoni Cerdà "Pollo"
 Joan Rigo "Pauli"
 Pere Garcias "Gros"
 Miquel Font
 Rafel Manera "Ros"
 Bartomeu Manera "Claveta"
 Melcion Cloquell "Cigala"
 Guillem Verger "Fraret"
 Bartomeu Pocoví "Puret"
 Joan Cerdà "Juger"/Comelles"
 Joan Baptista Mas "de Son
 Guillem Mas Miralles

PORTADA

ABANDONAMENT

La deixadesa d'algunes cases i façanes de Montuiri desdium de la pulcritud i remirament de com són tractades unes altres

Una residència: ¿per què... per a qui?

¿Què esperen la majoria dels montuïers quan veuen amb tan bons ulls l'edificació de la residència per a la tercera edat?

Mentre uns voldrien que els vells i impedits estiguessin bé per viure agraçosament els darrers anys de la seva vida, uns altres consideren que si allà els seus pares han d'estar ben atesos, ells tendran tota la llibertat per poder fer tot quant vulguin i d'aquesta manera desentendre's directament d'ells. I mentrestant un s'interroga: ¿Qui en sortirà més beneficiat: els pares que estaran allà més o manco ben cuidats, o els fills que es desembarassaran dels seus pares i ja no tendran aquest maldecap?

És evident, per altra part, que quan un arriba a una certa edat ja no pensa de la mateixa manera que en temps de joventut. Amb els anys vénen els maldecaps, xacres, manca de salut, necessitat de més atencions... motius pels quals un cert nombre de matrimonis joves rebutgen, més o manco veladament, els seus pares i de vegades són motiu de disgusts familiars. No és que amb això volguem dir que els pares hagin d'esser una càrrega per als fills ni que els padrins, ja vells, es vegin obligats a viure amb els joves.

Davant això un ha de pensar que el fet més important és el de viure en harmonia, sense fregades. Les persones d'edat encara volen sentir-se útils, desitgen estar ocupades amb qualche cosa que doni sentit a les seves vides. S'alegren que els joves els escoltin, aprecien l'esser considerats i estimats, tant pels fills com pels néts.

Els matrimonis joves han de pensar que hi ha pares que es troben enfora del món dels joves, motiu pel qual no pensen de la mateixa manera. Estaven acostumats a ser sempre els primers, i ara estan en segon lloc.

Les fregades pares-fills o padrins-néts freqüentment són degudes a canvis generacionals. És per això que sentim: "¿Qui ho hagués de dir? Si en el meu temps...!" O aquella altra dels joves: "Ja està bé haver d'aguantar la dona i els fills. Si encara hi hem d'afegir els pares o sogres..."

Els padrins haurien de tenir sempre un lloc privilegiat a la casa dels seus fills, ja que per molta estimació que ara aquests els tinguin serà poca en comparació amb la que ells tengueren quan els necessitaven. S'ha de considerar, per regla general, que sempre que els joves necessitaren una mà, una ajuda material o econòmica o un consell, no els manca mai, dels seus pares.

No estaria de més pensar que el dia de demà els néts procediran d'una manera semblant així com ara els seus pares tracten els padrins. Avui són poques les persones d'edat que necessiten de l'ajut econòmic dels seus fills; però sí, manquen aquelles proves d'estimació semblants a les que de petits reberen d'elles.

Tot això no són elucubracions caduques ni desitjos de tornar temps

enrera. Més bé són reminiscències d'aquella vida familiar d'antany. Si avui hi ha tants de pares joves que passen hores i més hores fora de casa i sense quasi un moment per veure els seus fills, ¿com s'apanyaran per atendre els seus pares? Temps per anar aquí i allà, de diversió en diversió, en troben; però per atendre els pares...

Ningú desitja tornar temps enrera; mes són molts els qui enyoren aquella vida familiar d'antany, quan els padrins eren considerats tant com es mereixien i els pares eren els veritables caps de casa. Tal vegada la vida moderna d'avui sia el motiu de l'actual desequilibri i del desig que els vells visquin a una residència. Residència que en certs casos i per a determinades situacions serà la solució. Però, per regla general, no. Aquest és el nostre punt de vista.

Onofre Arbona

La majoria dels montuïers veuen amb bons ulls l'edificació de la nova residència

La casa, per mostrar

Vaig esser convidat juntament amb un amic a anar a sopar a casa d'una parella, casats de fresc. Tot ho tenien a punt i ens esperaven amb les coses ben enllestides. Lo primer que feren va ser mostrar-nos la casa que, més que un pis, era un casal amb una sala menjador immensa, dues cambres de bany, una sala d'estar que era un autèntic saló amb un mirall, uns quadres moderns i unes butaques a les que no gosaves asseure-t'hi.

Després passarem a la cuina, grandiosa ferm, que feia una divisió separada per una barra mostrador. A un racó de la cuina, igualment que a la sala d'estar, hi tenien també un televisor. Mentre anàvem conversant ens digueren que el lloc que habitaven més

de la casa, quasi l'únic, era la cuina; que allà s'hi sentien molt a gust i que la resta de la casa els venia massa gran sobretot a l'hivern perquè era molt mala d'encaldir.

La veritat és que no vaig poder evitar el pensar que de fet aquell gran casal el tenien més per mostrar-lo als amics, quasi en pla exhibicionista, que no per disfrutar-lo. Es una llàstima que fins i tot les generacions que van pujant no hagin arribat a vèncer el corc de l'estuferia i el voler aparentar. Però una cosa i l'altra fan bo. ¿Serà veritat que les sèries de televisió com "Falcon Crest" i altres semblants han deixat petjada dins la nostra vida?

Andreu Genovart

Guillem Ferrer Sampol, "de Son Coll"

RECORDA PERFECTAMENT MOLTS D'ESDEVENIMENTS DEL PRIMER QUART D'AQUEST SEGLE

ALS 70 ANYS CONSERVA UNA MEMÒRIA PRODIGIOSA

Parlar amb les persones relacionades molt d'aprop amb el cinema de Ca n'Aloi ("Cine Royal") no fou difícil. El cinema dit abans tancà les seves portes dins aquesta dècada, i els supervivents, els qui estaven relacionats amb el citat local, d'un mode o d'altre, foren bones de localitzar.

No ha estat igual cercar les persones relacionades amb el cinema de Can Sampol ("Salón Sampol"). Aquest local es tancà fa més de cinquanta anys. Hem conegut personalment els encarregats i propietaris; però tots passaren ja a millor vida. ¿On trobaríem qualcú que ens donàs informació de primera mà? Difícil ho teníem.

Els articles publicats a BONA PAU fa mesos, tractant el cinema mut a Montuïri, ens ajudaren a topar-nos amb una persona que, encara que fos nin, ell, sí ajudà a la projecció i visqué aquells temps de tan bons records. Ens referim a Guillem Ferrer Sampol, de Son Coll.

Aquest estava empleat a GESA i a rel de la seva jubilació fa uns pocs anys, vengué a viure a Montuïri, el seu poble.

Nasqué un 14 de setembre de 1920. Ara ha fet, per tant, 70 anys —ens puntualitza— a "Son Massanet".

Ens posàrem idò en contacte amb ell per parlar del tema, amb tanta bona sort que encetant això sortiren durant la conversa altres fets que molts de nosaltres ja havíem oblidat, però que per fer un repàs a la història de principis de segle del nostre poble, vendrà molt bé rememorar.

En Guillem té una memòria prodigiosa, de tal manera que ens anomena noms i dades amb molta seguretat. Durant la conversa, recordant certs moments d'aquell temps, s'emocionà. Prova inequívoca d'un temperament sensible.

—És un fet molt interessant, Guillem, el que tu i els teus familiars actuals hàgiu estat sempre i esteu relacionats amb l'electricitat. ¿Què ens pots dir del naixement o de la inauguració de la força elèctrica al nostre poble?

(Se li destria el que li satisfà la pregunta)

—Des de l'any 1916, es pot dir que tenim l'electricitat a Montuïri. Això va esser degut a la fàbrica de sabatilles. El fet o fets foren de la següent manera: Dins aquests anys vivien a Montuïri dos senyors que els deien els "Clarianes". Un d'ells era el secretari de l'Ajuntament i el seu germà fou el qui féu muntar la fàbrica d'electricitat per donar força a la farinera i a la fàbrica de sabatilles de s'hostal. Consistia en un motor de gas pobre de quaranta cavalls i una alternadora "Siemens", de quinze cavalls. Es coneixia pel nom de "La Elèctrica de Montuïri, S.A." ("La Caja Agrícola de Montuïri", entitat bancària del nostre poble, tenia la majoria d'accions).

(L'entrevistador no era nat en tals dates, però sap que el seu pare féu feina a la citada fàbrica de sabatilles, que dit sia de pas sortiren al mercat exterior amb la marca "Antillanas". No deixa d'admirar també, breu i mentalment, el Montuïri d'aquella època en què amb molts pocs medis, l'esperit del nostre poble es demostrava creant o mantenint unes indústries que no hi eren a cada poble, treballant amb totes les seves forces per obrir-se pas dins un segle que començava ple de promeses. Però no divaguem).

—Continua, Guillem, que això és

molt interessant. Estic segur que hi ha persones a Montuïri que no estaven assabentades de tals activitats d'aquells anys.

—Et puc dir a més, que a "Can March", en el carrer del Molinar, hi havia també una altra fàbrica de sabatilles i que a una casa d'enfront, concretament a Can Joan "Passiu", hi havia una palanca mitjançant la qual es donava llum i força al poble o a les fàbriques de sabatilles i a la farinera. La fàbrica de sabatilles de s'hostal es deia "Cabrizas y Compañia", i un dels "Clarianes", abans esmentat, també n'era soci. Això funcionà molt bé durant una sèrie d'anys, donant feina a molts d'homes i dones de Montuïri, però més tard la cosa no va anar tan bé i la "Caja Agrícola" per cobrar es quedà amb quasi totes les accions de la fàbrica d'electricitat i de la farinera.

—Anirem espigolant, Guillem, i tocarem altres temes. ¿Què ens pots dir del cinema de Can Sampol, també relacionat amb la teva família? ¿Saps quan s'inaugurà?

(En la cara d'en Guillem se li veu la satisfacció que té quan li feim aquestes preguntes. Està informat).

—El cinema de Can Sampol començà a funcionar l'any 1921, la Setmana Santa, inaugurant-se amb la pel·lícula "La mort i passió". Tancà les portes l'any 1933.

—¿Es féu sempre el cinema a la mateixa sala?

—No, les primeres funcions es feren en el corral de Ca'l tio Toni Sampol, a l'aire lliure, allà on avui és Ca Mestre Tomeu "Xorri". Més tard, en el celler de "Ca Sa Peixa", dins el mateix carrer de Costa i Llobera, i finalment en el carrer Major, damunt on viu actualment mestre Tomeu "Xorri", al primer pis. A la planta baixa, donant també al carrer Major, el tio Toni hi tenia una taverna.

—¿Qui va esser el que tengué la ini-

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

ciativa de posar una sala de cinema a Can Sampol?

—El meu padrí Gabriel Sampol Sastre. Després el dugueren conjuntament el meu padrí abans esmentat, en Martí Ferrer (mon pare), el tio Gabriel Suñer i el tio Toni Sampol.

—¿Qui eren els responsables de la part tècnica i de la sala?

—El tio Pep (Josep Sampol Arbona) es cuidava de la part tècnica, instal·lació i manteniment de la màquina, focus, etc., però dins la cabina, per fer passar la cinta per davant el focus de l'aparell (que per cert el feien rodar a mà) hi havia en Bernat Fullana "Galiana", que feia de barber, i els diumenges horabaixa i vespre n'era l'encarregat. També va ajudar un personatge molt popular, ja

FOTO BEN RETROSPECTIVA DE MONTUÏRI
Probablement data de l'any 1916, quan posaven l'electricitat a Montuïri, al costat d'allà on hi havia a Caixa Rural. Dret, enmig del carrer, s'hi destria l'amo en Tomeu Moll'n's Forri'

DADES PER A LA HISTÒRIA

DURANT LA DÈCADA DE 1910 A LA VILA HI HAVIA
DUES FÀBRQUES DE SABATILLES

DES DE 1916 HI HA ELECTRICITAT A MONTUÏRI

EL "CINE SAMPOL" FUNCIONÀ DES DE L'ANY
1921 FINS A 1933

oblidat: en Rafel "Xeric", i els darrers anys, en Rafel "Menut".

—Record perfectament haver vist aquests dos darrers dins la cabina de projecció. ¿Hi havia més personal?

—Sí; l'amo en Llorenç "Guerrer" despatxava les entrades a baix, a l'escaleta que pujava a la sala.

—A "Ca n'Aloi", a principis dels anys trenta, es passaren al cinema sonor. ¿Per què a Can Sampol no feren el mateix?

—El tio Pep Sampol intentà posar el sonor, però no va anar bé; la sala era quadrada i molt petita, de parets nues, i feia molt d'eco.

Ens passa el temps i ens sentim a gust dins el tema que tractam. Es obligat, però, al qui entrevista fer-li altres preguntes.

—¿Podries dir-nos altres títols de pel·lícules amb les quals es varen iniciar les projeccions en aquest "Cine"?

—Mira: record "Los hijos de nadie", "Los cuatro jinetes del Apocalipsis", "Los dos pilletes"...

La veu i la resposta d'en Guillem han entrat dins un clima més suau. La seva mirada es perd dins la profunditat del temps passat.

—I tu, Guillem, ¿com saps tot això en concret del cinema?

—Tota la meua família, com tu dius, estava dins aquest negoci i jo anava a ajudar també a fer rodar les cintes i a fer tot quant em manaven.

—¿Ens podries dir noms de personatges del cinema mut que passaren per les nostres pantalles?

—Record molt bé en "Tom Mix", en "Tom Thiler", "La Pandilla", en "Charlot", en "Lupino Lane", na Maria "Jacobini"...

Altra vegada a llum els noms i les històries mil i una vegada repetides per la nostra generació, recordant vells i agradables fantasmes, mites de la pantalla, que s'han difuminat dins el temps. És inevitable, són els nostres amics de la infància.

—Tant a "Ca n'Aloi" com a "Can Sampol" feien un pic a l'any, almanco, una pel·lícula sonoritzada, sincronitzant tan bé com podien, cinta i discs. ¿Ens podries dir alguns títols?

—Sí; a "Can Sampol" feren amb aquest sistema sonor "Los secretos del mar" i a "Ca n'Aloi", si no m'equivoc, projectaren "Rio Rita". L'estrena d'aquestes cintes era sempre un esdeveniment.

—¿Què ens pots dir de la màquina de "Can Sampol"? ¿Saps que és possible que l'hàgim localitzada?

—És un dels aparells de projecció més antics de Mallorca. L'estrenà el "Cine Moderno" de Palma. Es una peça de museu. En Reynés, el distribuïdor, en tenia una igual, exposada com objecte rar.

—¿Com descriuries aquella època?

—En poques paraules et diré que hi havia moltes dificultats econòmiques, la feina dura... però la gent del nostre poble ho capejava tan bé com podia.

(Continua a la pàgina següent)

Joana Maria Bauzà Mora "Baqueta"

UNA JOVE MONTUÏRERA QUE REALITZA ACTIVITATS DE CAIRE TURÍSTIC, DINS I FORA DE L'HOTEL

És molta la gent de Montuïri que es veu en la necessitat de sortir del poble per guanyar-se el doblers. I na Joana Maria Bauzà Mora, coneguda per tot-hom per "Baqueta", és una jove que es troba en aquesta circumstància.

—¿Quina és la teva feina?

—Estic com assistenta de tendes de caire turístic i l'altre temps el dedic a activitats dins l'hotel.

—¿On estan aquestes tendes?

—En el Port d'Alcúdia.

—¿Quin temps fa que hi fas feina?

—Fa uns cinc anys.

—¿Trobos que han vingut molts de visitants estrangers, enguany?

—Sí; però quasi tots eren alemanys i dels països nòrdics. També n'hi havia d'anglesos, però menys.

—¿I espanyols?

—Degut als contractes i ofertes d'agències que s'han fet des de la Península, així mateix n'han vinguts.

—¿Amb quines possibilitats econòmiques venien, aquesta gent?

—És sobretot gent obrera, que en els seus països tenen un sou mínim i vénen aquí amb pocs doblers, ja que les seves possibilitats pecuniàries no són bones. Solen venir amb "tours operators" de pressuposts baixos.

Na Joana Maria, una de les moltes joves que han de sortir de Montuïri per poder tenir feina

—Ja que vius cada dia en contacte amb ells, ¿podries descriure'ns una jornada d'ells?

—S'aixequen bastant prest, damunt les set i mitja o les vuit. Se'n van a berenar, ja que a quasi tots els hi entra amb el viatge; i si no, només beuen un cafè amb llet o un suc. Després solen anar-se'n a la platja. Tornen devers les dotze i mitja o la una i se'n van a menjar una hamburguesa o un plat combinat.

—I l'horabaixa, ¿què fan?

—Tornen passat tot l'horabaixa a la platja, fins hora de sopar. El sopar sol ésser de pensió. Quan s'han atipats se'n solen anar a veure tendes o a passejar, ja que no es pot dir que vagin a comprar. El darrer dia de la seva estada solen fer les compres, i es gasten damunt unes 300 ò 500 pessetes, cosa que fa quatre anys, els preus mínims del que adquirien era d'unues 4.000 pessetes. Per tant, amb això també es pot veure la qualitat dels turistes que han vingut aquesta temporada.

—Canviant de tema i passant al fet que realment ha captat l'atenció d'aquests dies a les illes i arreu de la Península, és a dir, les grans quantitats de

pluges. ¿Què ens pots dir, tu, que has estat una de les que ho ha vist de més prop? ¿És així?

—Sí; és ben cert. Va ésser una setmana que tota la gent d'allà estava molt preocupada, perquè el Port d'Alcúdia estava tot inundat, a causa del desbordament dels llacs. Hi va haver aigua pertot, fins al punt que hi va haver gent que va haver de traslladar-se a ca seva o al punt on havia d'anar amb una petita embarcació de goma.

—Quines conseqüències va reportar això als hotels?

—Alguns hotels varen haver de tancar i fer desplaçar els seus clients a altres hotels. Gràcies a Déu, nosaltres no vàrem tenir cap problema, ja que a un dels carrers de davant l'hotel no hi havia aigua.

—Per la televisió es va dir o donar a entendre que hi havia estrangers que es queixaven. ¿Els vostres clients ho féren?

—Sí; hi va haver algunes anul·lacions dels qui encara no eren aquí. I alguns dels qui hi eren es queixaven perquè ells vénen aquí a passar unes vacances i a gaudir del sol; i aquests dies varen haver d'estar tancats dins l'hotel, com a mesura de seguretat.

—¿Creus que s'hagués pogut evitar o trobar una solució més ràpida pel que fa a l'estancament d'aigües?

—A lo millor no hagués passat si a l'Ajuntament li hagués arribat el permís de la Delegació del Govern per a la construcció d'un pont, pel qual ja tenien els plànols i els doblers. Això hagués estat la solució perquè les aigües sortissin més aviat i fora cap problema, ja que d'aquesta manera les sortides varen resultar petites, insuficients. A la darrera varen arribar a concedir que els hi posassin un pont provisional militar.

Realment ens alegrem que tu i els allotjats a l'hotel no fóssiu víctimes de la inundació, i que tot se solucionés satisfactoriament.

Ma. Antònia Rigo

Guillem Ferrer, de "Son Coll"

(Ve de la pàgina anterior)

—¿Fou un temps feliç, per tu?

—Record que en aquell temps vaig començar a anar a estudiar... i sí, era feliç com pot ésser-ho un al.lot de nou o deu anys.

Aquí tallam la conversa amb en Guillem i retornam d'aquells temps als actuals, de vida més còmoda, però això sí, més pragmàtics, més materialistes, més conflictius; on la il.lusió de les generacions passades sembla que va desaparèixer.

Micuel Martorell Arbona

S'HA DIT QUE...

... sa majoria de partits polítics comencen a fer llistes de cara a ses pròximes eleccions. I n'hi ha que estan ben apurats per trobar candidats a batle, aptes i amb ganxo.

—oOo—

... s'altre dia un bon montuïrer quan sabé que dia 26 de maig de l'any que ve és es dia assenyalat per ses eleccions municipals, assegurava que aquest ajuntament de cap manera podrà tenir enllestits tants de projectes "enfilats". Digué: "Mancarà temps". I el qui escoltava li respogué: "Molts d'anys".

—oOo—

... ja comença a fer efecte an En Xerrim es fet que tant es batle com En Pere Sampol no estiguin disposats a voler continuar a s'Ajuntament. ¿De què haurem de parlar si es qui donen que xerrar (amb so bon sentit de sa paraula) se retiren?

—oOo—

... es poble viu sa tardor de manera intensa: cada dia està més mort.

—oOo—

... a sa televisió han parlat molt de "operación nécora" i de "narco-tráfico". Una dona ho comentava a una amiga seva així: "N'estic de largo tràfic... fins an es monyo".

—oOo—

... ja és hora que es montuïrers posem de relleu sa nostra afició i cultura musical. Això de no poder gaudir així com pertoca de ses peces que interpreta sa banda a plaça per mor des qui xerren, demostra qui som.

—oOo—

...n'hi havia de comentaris entorn an es camí "del rei" tancat, an es costat des molí de Can Rigo! Uns deien que tenien permís, altres que els ho varen permetre, i es batle afirmà que els ho farà llevar... o hi enviarà una palera. Veurem com acabarà!

—oOo—

...es de sa part baixa des poble ja estaven assustats quan veren tanta aigua a principis d'octubre. Sempre n'hi ha que s'abriguen abans de ploure.

*Enguany, com
cada any,
l'horabaixa del
dia de Tots Sants,
no mancà la
recordança als
nostres difunts.
El cementeri,
aquest dia,
fou cita dels
qui no obliden
els seus
avantpassats.*

—oOo—

... aquells que deien que no trobarien aigua a bastament per canalitzar-la cap a ses cases, quan en va caure tanta canviaren d'opinió. Veurem si en venir s'estiu tornaran canviar!

—oOo—

... no hi ha manera que se posin d'acord ses poques entitats que a Montuïri organitzen xerrades o conferències. Això que es vespre de dia 8 d'octubre passat hi hagués gent convocada per anar a tres llocs diferents... fou motiu perquè a un, sols hi acudissin dues persones.

—oOo—

... enguany s'associaren aviat es de sa Tercera Edat. De bunyols, en sobren més que no en menjaren. Un no sap si és perquè van alerta o perquè s'embaflen aviat. Ai, "cavallet quan eres jove...!"

—oOo—

... s'han sentit molts de comentaris desfavorables sobre es canvi d'hora d'una missa d'un dissabte d'octubre passat, per mor d'una primera comunió. S'impressió general era que "es capellans han transigit i s'han deixat dur".

—oOo—

... a un, que no sabia per què hi ha més interès per veure jugar el Montuïri de III que no es de preferent, li contestaren: "Es jugadors de preferent són quasi tots externs i es de III, de la vila. I sa gent vol veure un Montuïri de montuïrers".

—oOo—

... també sentírem comentaris com aquest: "saps que ho són de mal educats, alguns jugadors de Preferent. En 'Xema' va amenaçar un 'Ínier', en 'Varela' va pegar colzades a un contrari... i el públic montuïrer, que tothom sap com és, fins i tot ho va reprovar!".

—oOo—

... ja passa d'hora que ses síquies que varen obrir a molts de carrers, entre ells es d'Es Mig i d'Abaix, s'afaltin així com pertoca. Accidents amb ferits, encara que lleus, en són conseqüència, des mal estat d'aquests carrers.

—oOo—

... fa anys se'n dugueren ses monges, després se n'anaren es Guàrdies Civils, es soldats de sa Creu Roja han partit cap a Ciutat, es P.A.C. (Centre d'Assistència Continuada) el posen a Vilafranca... Si no anam vius qualque dia mos prendran es calçons blancs.

—oOo—

... Montuïri és un poble que sap compartir. Començarem per compartir es rectors, llavors compartírem s'assistenta social, ara hem de compartir ses treballadores familiars. He pensat de compartir sa meva dona amb so veïnat.

—oOo—

... hi ha qualque partit polític que ni amb un sopar és capaç de trobar candidats "potables" per sa batlia.

EN XERRIM

L'AJUNTAMENT INFORMA

RESUM DE L'ACTA DEL PLE ORDINARI CELEBRAT EL 30 D'OCTUBRE DE 1990

INFORMES I COMUNICACIONS

El balte informà de la celebració de la pròxima "Fira Agrícola, Artesanal i Ramadera i Fira de sa Perdiu" que es farà a la vila el proper 2 de desembre, la qual es desenvoluparà d'una manera semblant a la de l'any passat.

CONTRACTACIÓ D'OBRES

Es va aprovar la contractació d'una empresa per realitzar la "1a. Fase A" del projecte d'adequació de l'edifici per a residència de la Tercera Edat, per un total de 26.666.666 pessetes, de les quals l'Ajuntament n'aportarà 6.666.666 i el C.I.M. els vint milions restants. Es demanaran pressuposts a tres empreses de construcció de les quals s'elegirà la que es consideri més avantatjosa.

OCUPACIÓ PER URGÈNCIA DEL "MOLÍ DES FRARET"

Una vegada assabentada la Corporació de l'acord de la Comissió de Govern de la Comunitat Autònoma, de 20 de setembre passat, d'haver declarat d'urgència l'expropiació del "Molí des Fraret", l'Ajuntament acordà que 15 dies després de la seva publicació en el B.O.C.A.I.B. s'efectuï l'ocupació per urgència.

MODIFICACIÓ D'ORDENANCES FISCALS - IMPOST RÚSTIC

Tenint present aquesta Corporació que l'impost per béns immobles

rústics per a 1991 puja el doble, l'Ajuntament va aprovar la baixa del tipus impositiu a la meitat, i d'aquesta manera l'impost municipal per aquest concepte assolirà la mateixa quantitat que enguany.

PRECS I PREGUNTES

Gabriel Miralles, portaveu del PSOE presentà els següents, essent contestats pel batle manco quan es dirà:

- ¿Per què no s'ha acollit Montuïri al cens de pobles afectats per les pluges torrencials del mes d'octubre? Resposta: No s'hi havia acollit perquè es va formular particularment, cas per cas. Ara ja s'ha demanat acollir-s'hi.

- Manifestar la disconformitat del PSOE davant la darrera pàgina del mes d'octubre pagada per l'Ajuntament a la revista "Bona Pau" sobre el que hauria d'haver estat un resum informatiu de la darrera sessió ordinària plenària. No se li va contestar.

- Si els xalets o vivendes que s'estan construint a l'entrada del poble a la carretera de Manacor s'adapten a la legislació urbanística municipal. Se li contestà que sí i que de totes maneres hi ha el permís d'obra.

- Demanam l'urgent trasllat de la granja escolar a un lloc més adient,

com pot esser el Molí des Fraret. Contesta: que s'espera a fer l'ocupació i que no "passi s'arada davant es bou".

- Sol·licitam una vegada més la dotació completa de jocs al pati de preescolar. Resposta: en el pressupost de 1991 es contemplarà l'adquisició.

- Aprofitant que es toquen asfaltar carrers del poble, que s'adecenti i es faci una plaça amb aparcament per bicicletes. Contesta: Ja estava previst.

- ¿Quan es pensen acabar les obres als carrers afectats? Resposta: Actualment hi fan feina.

- Demanam un informe a l'arquitecte sobre l'alineació de la piscina d'Es Dau. Contesta: Ja és una llicència donada en el seu dia.

- Volem saber quin és el programa del grup popular sobre l'adob de camins i què es duu gastat fins ara. Contesta el tinent de batle dient que enguany s'han destinat un milió i mig de pessetes en la subvenció a la Cooperativa i s'ha firmat un conveni amb la Conselleria d'Agricultura per a asfaltar dotze camins.

- ¿Què ha succeït amb la pavimentació asfàltica del camí de Ses Rotes i el de S'Avenc? Se li respongué que el de S'Avenc està asfaltat i el de Ses Rotes s'asfaltarà abans de final d'any.

Biblioteca Municipal

LLIBRES NOUS REBUTS

ALIKI.- Com es fa un llibre.- Barcelona: Joventut, 1989.

Anuaris: 1985-1989.- Barcelona: Difusora Internacional, 1990.- 10 vol.

ALMODOVAR, A. R.- Cuentos al amor de la lumbre.- 7a. Ed. Madrid:

Anaya, 1988.- 2 vol.

AL-SALEM, R.- Mitologia àrab: ciutats, prínceps i genis.- 2a. ed.- Barcelona: Barcanova, 1987.

BALLAZ ZABALA, Jesús.- Una casa a la deriva.- Barcelona: La Galera, 1983.

BRANSTON, B.- Mitologia vikinga: Déus i herois.- 2a. ed.- Barcelona: Barcanova, 1987.

COMPANY, MERCÈ.- Estimades gallines.- Barcelona: Timun Mas, 1988.

Crònica de la tècnica.- Barcelona: Plaza Janés, 1989.

Enciclopèdia dels infants.- Barcelona: Carroggio, 1988.- 10 vol.

GIFFORD, D.- Mitologia de l'Amèrica Central i del Sud: Guerrers, déus i esperits.- 2a. ed.- Barcelona: Barcanova, 1985.

(Continuarà)

La fira d'enguany

El Batle, en nom de l'Ajuntament de Montuïri, convida tot el poble als actes que se celebraran amb motiu de SA FIRA que tindrà lloc el diumenge dia 2 de desembre de 1990.

MOLTS D'ANYS!

Activitats de la Tercera Edat

La gelatada de finals d'estiu, el 14 de setembre a Cas Carboner, va resultar molt entrenida i hi va participar el President del Consell Insular

Entre les activitats realitzades per la Tercera Edat durant aquest mes passat cal ressenyar la destacada participació amb una carrossa a la desfilada que se celebrà a Ciutat el passat 20 d'octubre a la festa a la Beata. Els qui hi prengueren part tomaren satisfets a la vila.

També cal esmentar una excursió, sopar i ball a Son Amar, a principis de mes, concretament dia 6. I el dia de les Verges, dia 21, no mancà la gran bunyolada seguida de ball, encara que enguany no va sobresortir en res: tothom anava

tan alerta als bunyols que en sobraren molts i el ball no fou de lo més vitenc. Pareixia que anaven embafats de tot.

Els que anaren al Principal de Ciutat a veure la comèdia "La casa de los siete balcones", de Mari Carrillo, el dissabte 20 d'octubre, tomaren satisfets de l'espectacle; gaudiren de contemplar el bon treballar d'actors i actrius.

L'Assemblea territorial, per força major es va haver d'ajornar fins a dia 10 d'aquest mes de novembre. N'haurem de parlar en el proper número.

Dr. PERE GARAU LLOMPART ACUPUNTURA

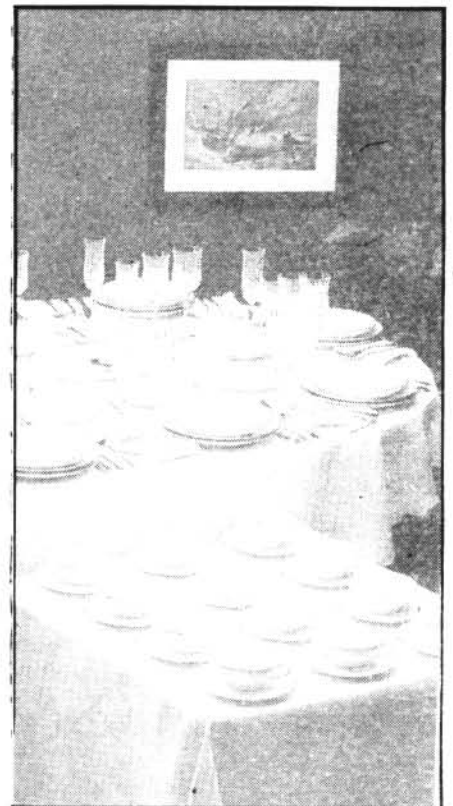
Dilluns, dimecres i divendres, cita prèvia

TRACTAMENTS DE:

Stress, ansietat, depressió	
Obessitat	Cervicàlgies
Tabaquisme	Ciàtiques
Reumatismes	Vertígens
Lumbàlgies	Frigidesa

Carrer d'Es Born, 11 - Tel. 66 05 16 - LLUCMAJOR

Sis joies a la seva taula

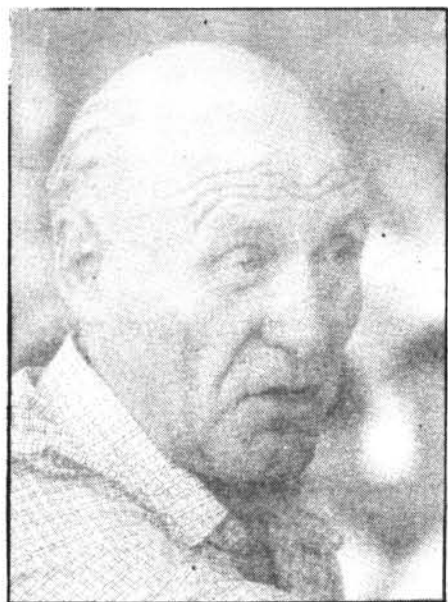

Una gran inversió exclusiva per als clients de:

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Rafel Bauzà parla del nou llibre

Quan felicitàvem en Rafel Bauzà Socias pel nou llibre que acaba d'aparèixer, amb noblesa i humilment ens va confessar tot d'una:

—Jo no he escrit res. Això sí, hi ha multitud de referències al meu llibre "Raíces del Pueblo". També he donat moltes dades i volgueren que el meu nom figuràs a la capçalera del llibre.

—¿Es tracta, idò, d'un estudi documental sobre allò que ja figura a "Raíces del Pueblo"?

—Efectivament. Els documents aprescuts corroboren i confirmen la tradició oral que vaig aportar, que no és més que allò que va escriure en Colom i que deien les persones acostades a ell. Ho recopilaren i en feren un estudi científic.

—¿O sia, que no hi ha aportacions noves?

—Sí; n'hi ha, perquè han aparegut testimonis documentals. Han averiguat quant hi havia de cert a fi de rebutjar les inexactituds i no han refuat res. Fins i tot han trobat una carta d'en Colom que diu que ell tenia dona i fills a la seva terra; també ho havien sentit d'uns sevillans i ells ho han recopilat.

—Per tant, allò que semblava un somni o una "locada", ¿ha romàs comprovat?

LA TEORIA SOBRE EN COLOM I LES SEVES APLELS, D'EN RAFEL BAUÇA, OFEREIX MOLTES CONTRADICCIONS AMB LA D'EN GABRIEL VERD

—És que ho sembla, un somni. Reproduir una història oral passada, tan diferent d'allò que diuen els llibres de text o altres escrits, i comprovar que és una història real, quasi podria qualificar-se com la història d'un somni.

—Naturalment, ¿hi deu haver divergències entre el que afirmes i el que diu en Verd en el seu llibre?

—Trob que en Verd va desgavellat. Ell diu, per exemple, que tenia sang reial i això no és ver, ja que en Colom procedia de família d'autèntics balears. Jo ja havia dit que "Cristóbal" Colom no era "Cristóbal", sinó Joan, i atribuir-li sang reial és un vertader insult. Això és igual que a un li diguin que és fill d'un altre.

—I la data del 1492, del descobriment, ¿és certa?

—Es ver que en Colom arribà allà l'any 1492, però els baleàrics ja feia tal vegada mil anys que hi anaven i ja ho havien cartografiat. Aquests documents amb el temps es destruïren, però es veu que no tots. N'arribaren d'amagat a les mans d'en Colom... i l'expedició de 1492 és certa...

Moltes més coses ens relatà Rafel Bauzà, tals com que en Colom fou educat a Montuïri... que es va casar amb una montuïrera... ens parlà de Son Fornés, de les alqueries... i altres; però això haurà d'esser objecte d'un futur reportatge.

Onofre Arbona

UN LLIBRE NOU

LA VERDAD DE JUAN COLOM EL DESCUBRIDOR DEL NUEVO MUNDO

de Rafel Bauzà Socias i Jaume E. Amengual

Dos nous exemplars sobre el descobridor del Nou Món acaben d'aparèixer; ambdós basats en la tradició oral aportada per Rafel Bauzà i plasmada sobre sengles llibres en col·laboració amb Jaume E. Amengual. Dues obres —"La Verdad de Juan Colom" i "El Descubridor del Nuevo Mundo"(1)— que es complementen amb una altra (2), si bé cadascuna té el seu particular argument.

El primer llibre citat conté un "estudi de la tradició oral de Rafel Bauzà, el qual il·lumina les llacunes de la història coneguda i dels documents", i el segon ve a ser el desenvolupament de "la definició d'un model a partir de les dades conegudes i la seva demostració mitjançant la documentació, sempre dins el jaços historiogràfics".

Per altra part es pot afirmar que aquests treballs estan basats en el con-

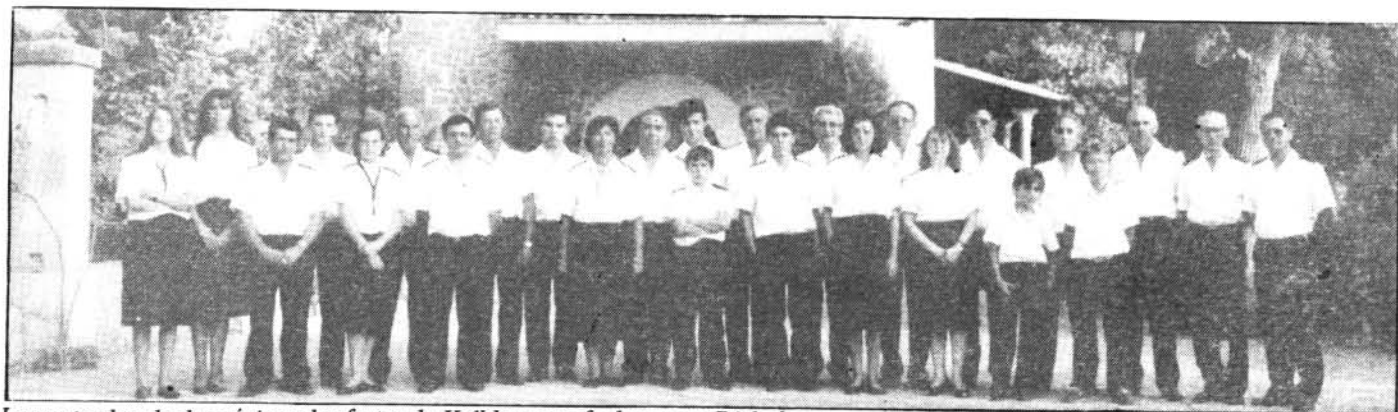
tingut de "Raíces del Pueblo", del mateix Bauzà, els quals (els dos ara publicats) constitueixen una valuosa aportació per esbrinar definitivament En Colom i tot quant fa referència a la seva vida. - O.A.

(1) Publicats per Eureka.- Palma, 1990.

(2) "Raíces del Pueblo", ja ressenyat per BONA PAU, de febrer de 1989.

Brillants resultats dels alumnes de l'escola de música

La nostra banda de música a les festes de Valldemossa fa dos anys. D'aleshores ençà, nous elements joves s'hi han anat incorporant

PATRONAT DE MÚSICA

L'objectiu del Patronat de Música de Montuïri és la promoció de la música dins el poble i la formació de músics per nodrir la Banda de Música i la Coral "Mont-Lliri".

La Junta Directiva està formada per: President: Pere Sampol; Vice-President: Miquel Martorell; Secretari: Joan Portell; Tresorer: Rafel Socias; Vocals: Miquel

Fiol, Guillem Nicolau i un representant de l'Ajuntament, Associació de Pares, Claustre de Professors del Col·legi, Banda de Música i Coral Mont-Lliri.

Actualment compta amb 241 socis, els quals, amb la seva aportació, ajuden a finançar l'Escola de Música, que té 40 alumnes matriculats que reben classes de solfeig, instrument i cant coral.

Els resultats del curs 89-90 han estat extraordinaris, aprovant els següents alumnes: Rafel Miralles Mas, Gabriel Sampol Roca, Joan Sampol Roca, Joan Socias Fiol, Guillem Miralles Pou, Guillem Nicolau Pizà, Joan Miralles Martorell, Llorenç Munar Miralles, Bartomeu Gomila Pocoví, Cristòfol Andreu Amengual (Preliminar de solfeig). Joana Ma. Gallard Mora (Primer solfeig). Isabel Mayol Manera (2on. solfeig i 1er. flauta) Gabriel Serra Mesquida (2on. solfeig i 1er. trompeta). Maria Portell Amengual (1er. saxofó). Maria Fca. Gomila Pocoví (1er. flauta). Miquel Mairata Barceló (2on. solfeig). Antònia Munar Miralles

(3er. solfeig i 2on. saxofó). Josep Serra Cerdà (1er. trompeta). Apol·lònia Miralles Martorell (2on. saxofó). Gabriel Serra Cerdà (3er. clarinet i 1er. cant coral). Catalina Garriga Mata (4rt. solfeig i 1er. cant coral). Margalida Nicolau Pocoví (4rt. sofeig, 2on. saxofó i 1er. cant coral).

El pressupost del Patronat per al curs 90-91 és de 1.947.000 ptes. que es financien amb els següents recursos:

Quotes alumnes	903.000 ptes.
Conselleria Cultura	350.000 "
Ajuntament de Montuïri	315.000 "
Quotes socis	250.000 "
Loteria i altres	150.000 "

Les despeses que s'han previst pugen 1.802.800 ptes. distribuïdes així:

Honoraris professors	1.757.800 ptes.
Festa de Santa Cecília	30.000 "
Material d'oficina	15.000 "

Per acabar cal congratular-nos per l'augment de matriculacions a l'Escola, el que demostra un creixent interès per la música i el futur musical de Montuïri.

Ràdio Murta

Després de cinc mesos sense "sonar", "Ràdio Murta" tornarà a estar en antena a partir del divendres 16 de novembre.

S'han fet ja dues reunions per tal de recomençar i envestir amb renovades forces. Les emissions no diferiran de les anteriors.

A manca de concretar definitivament el programa, podem avançar que els divendres s'obrirà l'emissió amb un programa realitzat pels alumnes de la 2a. etapa de la nostra Escola i continuarà fins a la una de la matinada amb tres hores d'animació i diversió variada.

El dissabte a les 10 s'iniciarà com abans, amb "Piano Forte" per continuar amb la repetició del programa infantil del divendres i amb una secció d'història del "rock". De les 12'30 a les 14'30 hi haurà dues hores d'informació i música amb notícies de la comarca, l'entrevista, noticiari local i esports.

A les 14'30 es durà a terme una edició d'entreteniment i a les tres, el debat. De les tres i mitja fins a les cinc i mitja, dues hores d'una renovada "Marxa Fresca".

Programa de Santa Cecília

Un any més el Patronat Local de Música organitza la festa de Santa Cecília en col·laboració amb la banda i coral "Mont-Lliri". Tindrà lloc els dies 21 (dimecres) i 25 (diumenge) d'aquest mes.

La novetat d'enguany serà el concert que els alumnes de l'Escola de Música oferiran als nirs del Col·legi Públic. Tindrà lloc el dimecres, 21, a les 4'15 de l'horabaixa en el temple parroquial.

Els actes del diumenge 25 consistiran en la Missa de la Patrona, en el

decurs de la qual la Coral cantarà la missa "Te Deum Laudamus" de Perossi. A continuació els mateixos alumnes de l'Escola de Música interpretaran un extracte del concert del dimecres anterior i la Banda estrenarà quatre partitures.

A migdia, els membres de la Coral i Banda, i socis i simpatitzants del Patronat celebraran el tradicional "Dinar de Santa Cecília". Les inscripcions per aquest dinar poden fer-se a qualsevol membre de la directiva.

L'afició als coloms missatgers augmenta d'El propi sentit d'orientació els guia durant més

Els coloms missatgers mallorquins recorren més de mil quilòmetres guiats únicament pel seu instint d'orientació animal. Cada any s'organitzen diferents amollades de coloms des de diferents llocs de Balears i de la Península, als quals hi acudeixen els de diferents colomers de Montuïri. Els millors dotats són capaços de recórrer els 1.054 quilòmetres que separen Lisboa del seu colomer a Mallorca. O altres volen els 760 quilòmetres des de Cabeza de Buey (Badajoz), o els 620 des de Puerto Llano (Ciudad Real), o els 560 des de Valdepeñas (Ciudad Real), o els 550, des de Baza (Granada). Aquestes distàncies s'anomenen de grans fons. A elles hi accedeixen després d'haver sortit, en dates anteriors, des d'Alacant (320 quilòmetres) o des d'Eivissa (150).

Durant la temporada els colomistes tenen oportunitat d'enviar els seus coloms vuit vegades des d'Eivissa, sis des d'Alacant i un total de cinc des de Valdepeñas, Baza, Puertollano o Cabeza de Buey. Els membres del "Club 1.000" també poden concursar des de Lisboa, recorrent així els seus coloms els 1.054 quilòmetres que separen els nostres Est i Oest geogràfico-peninsular-balear.

Encara que la campanya discorri durant els mesos que van de

Als 8 dies d'existència, el colom ja ha de romandre anellat. Més endavant, ja resultarà impossible col·locar-los les anelles

gener a maig, aquestes aus són entrenades durant els mesos anteriors. Primer volen a l'entorn del seu colomer, després des de distàncies relativament curtes, des dels deu fins als cinquanta quilòmetres. En el mes de gener comencen les "eivisses", en el mes de març, les "alacants" i per l'abril i el maig tenen lloc les amollades des d'aquests punts més enfora.

Durant aquest primer semestre de l'any, cada dimecres els socis de les entitats engabien els seus animals per dur-los-se'n al club al qual pertanyen. Els dijous són conduïts a Ciutat, on les gàbies, precintades, són col·locades dins uns especials contenidors per partir aquest mateix dia cap a Eivissa o la Península. Amb ells hi viatgen dues persones que cuiden els coloms i s'encarreguen d'amollar-los des del punt corresponent. Des d'aquest lloc es posen en contacte amb la comissió de Mallorca (constituïda per deu membres de diferents societats) a fi d'assabentar-los del temps que fa i confirmar l'hora i dia de l'amollada. Llavors ja ve el moment dramàtic i més emocionant de tot l'any: L'arribada als centenars de colomers del nostre arxipèlag.

EL FALCÓ ENEMIC PÚBLIC NÚMERO 1

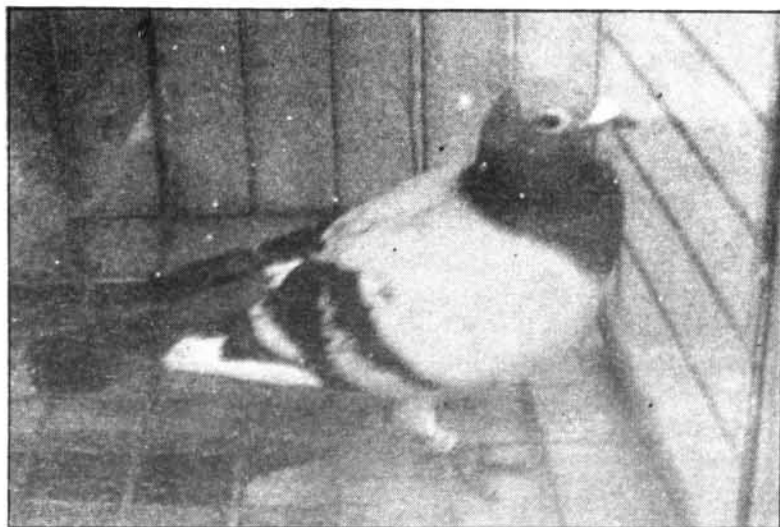
Per poder subsistir i concursar, les dues dificultats més grosses que hauran de vèncer aquests savis animals són les dels fenòmens meteorològics i els falcons que troben durant el camí. I amb un grau menor, els caçadors.

El falcó, a més de poder matar-los, assusta l'esbart i això ocasiona confusió, por i desorientació entre els seus membres. Si un colom ha estat atacat i ha superat l'envit, roman amb la boca oberta, tremolant i sense moure's hores i hores. Aquest "shock" pot durar-li tota la vida i influir en la seva activitat futura. El falcó pot atacar a qualsevol punt del llarg trajecte i especialment prop dels colomers de destí.

"Ara, cada dia vénen a la mateixa hora, no un, sinó dos o tres. Aquest "enemic" pot proporcionar-te els moments més trists i més alegres com amant dels coloms. Si veus que el teu colom el toreja, gaudeixes. En canvi, si contemples com cau, agafat per l'au de rapinya, sofreixes tant com no es pot dir, recordes aquells moments tràgics i no dorms en tota la nit. Vet aquí el destí d'aquests estimats animals benvolguts, que estan fets precisament per això: per volar i superar les dificultats".

LLARGA TRADICIÓ A MALLORCA I EIVISSA

Encara que Espanya no pugui competir amb els països europeus allà on hi està fortament arrelada aquesta tradició —tals com Holanda, Bèlgica, Anglaterra, Alemanya ...—, sí que existeix una gran afició i llarga tradició a Mallorca i a Eivissa. A la nostra illa i comarca tenen tradició els pobles de Santanyi, Felanitx, Son Servera,

"Na Ribot",
un colom
montuïrer
del colomer
dels "Cosins
Verger",
guanyador
de nombroses
proves de
llarga distància,
valorat ja
fa un any,
en més de
cent mil
pessetes.

cada dia, però és un esport car i sacrificat de mil quilòmetres, fins al colomer de Mallorca

Els falcons i les tempestats són els seus més grans enemics. I també els caçadors

Una bona muda, que es fa durant els mesos d'estiu, "és fonamental per a la vida del colom"

Als 3 ò 4 mesos, han de començar els entrenaments, "han de saber perquè han nascut"

Per un bon colom missatger s'han arribat a pagar fins a 16 milions de pessetes

Campos, Artà, Montuïri, Porreres, Lluçmajor, Palma... De dins ells han sorgit els campions d'Espanya Miquel Vicens "Bossa", de Santanyí, Pere Joan Servera, de Son Servera, Salvador Bordoy (aquest ha estat el més recent campió d'Espanya mallorquí, fa uns cinc o sis anys) i Cristòfol Soler, de Felanitx, Bartomeu Prohens Vicens (el seu "Bam-Bam" ho fou l'any 1976) i Mateu Mas Coll, de

Campos, Castor Osorio, de Manacor (campió d'Espanya olímpic), Biel Ferrer, d'Artà, i altres.

El cens de 1989 de Balears registra un total de 46.385 coloms, 573 colomers, 29 clubs federats, 49.200 anelles i 662 llicències.

LA MUDA, FACTOR FONAMENTAL PER AL VOL

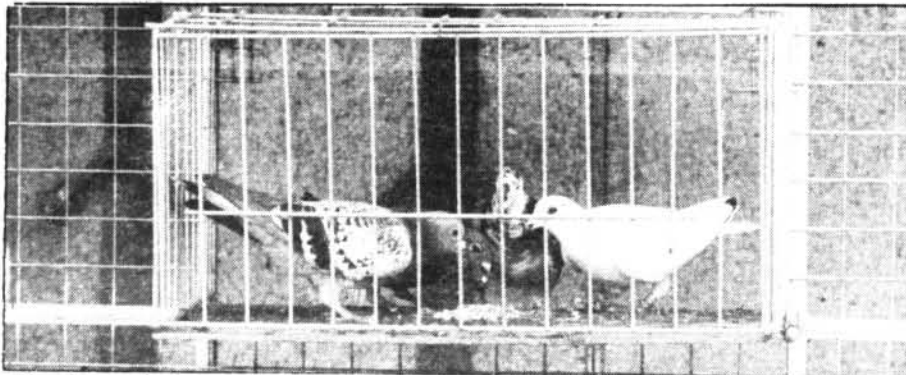
En aquesta època estiuenca el colom missatger no entrena, descansa a fi que estigui reposat i tranquil i pugui efectuar una bona muda (que és en aquests mesos). "Una bona muda és fonamental per a la vida del colom", ens comentaven Jaume Martorell i Joan Verger, de Montuïri.

Altres factors bàsics en la biologia d'aquest animal —"al qual arribes a estimar de bon de veres, t'agrada i no saps per què, i mai protesta"— fan referència a la netedat que ha d'imperar en el colomer i a les vacunes, especialment contra la pigota, pesta, "Newcastle", "trichomoniasis", i "vermes" (cucs). L'alimentació ha d'esser equilibrada i adequada a la temporada de l'any. Mengen sobretot blat de les Índies, pèsols, blat, "cardi, versa, dari i favó belga", llenties, ordi, arròs... Ara bé, la seva dietètica no ofereix problemes degut a les menjades preparades per cases especialitzades i que les serveixen d'acord amb l'època de l'any.

ELS PREUS VOLEN MÉS ENLLÀ DELS NIGULS

El preu d'un "missatger" variarà segons la raça i país. Així a Mallorca estarien ben pagats "els alemanys de l'amo En Pere de Son Servera o els "Bambans" de Campos". Si bé En Tomeu Prohens, en certa ocasió, no fa molt de temps, es va negar a vendre una peça seva per tres-cents mil pessetes; un animal pot valer uns pocs mils d'aquestes monedes. Malgrat això, un propietari no voldrà mai desprendre's d'un colom que hagi duit a terme la gesta d'arribar a Mallorca des de Cabeza de Buey, per exemple. On les vendes arriben a preus exorbitants és en els esmentats països europeus. Cent, cent-cinquanta o dues-cents mil pessetes podrien esser una "tasa normal" per a un nom conegut i setze milions de pessetes fou la quantitat que es va pagar pel guanyador de la "Internacional de Barcelona" de l'any passat. Fou precisament el passat 8 de juliol quan se celebrà aquesta famosa amollada corresponent al present 1990. Des de l'estació del tren de Barcelona s'amollaren més de 25.000 coloms el destí dels quals havia d'esser un colomer d'un país d'Europa.

Les races adquireixen el nom del propietari venedor o colomista afamat. Sonen, per tant, els llinatges nòrdics o centre-europeus, tals com Jaensens, Va Riel, Martha van Geel, Jan Aarden (una de les millors per a llargues distàncies)... A Mallorca tenim "els batles d'En Bossa, de Santanyí"; "Armas Baker"; "Hermanns de Castor"; "Fabris", de Ramon Servera, de Porto Cristo, els quals provenen, com es pot destriar, d'aquests darrers llinatges, d'encreuar amb altres races o línies estrangeres.

El colomer de les escoles tal vegada ajuda a fomentar l'afició en el nostre poble

Gabriel Gomila

Jaume Martorell Fullana, Secretari de la Societat Columbòfila de Montuïri

ELS 16 SOCIS DE MONTUÏRI JUNTAMENT AMB ELS D'ALGAIDA COMPTEN AMB MIL COLOMS

Hem considerat convenient completar el reportatge de les pàgines anteriors fent una xerrada amb el Secretari de la Societat Columbòfila de Montuïri, Jaume Martorell Fullana, "Tarric", tant per saber l'alcanc de la seva afició com les realitats i projectes d'aquesta entitat.

—¿D'on ve la teva afició als coloms?

—Sempre m'han agradat els animals, però referent als coloms missatgers, els qui em feren agafar afició foren en Gaspar Socies, n'Antoni Munar i mestre Biel Manera "Serral"; tots tres viatjaven des de feia uns dos anys amb el Club Columbòfil d'Algaida, encara que mestre Biel "Serral" ja en feia molts més, era el més veterà. Em regalaren un parell de coloms l'any 1983, i a partir de 1984 vaig començar a viatjar amb el C.C. Algaida.

—¿Quan fou que tornàreu posar en marxa el Club a Montuïri?

—L'any 1985 tornàrem posar en funcionament el Club Columbòfil de Montuïri. Feren president mestre Biel "Serral" i fèiem viatjar els coloms juntament amb els d'Algaida.

—¿Quants de socis teniu?

—Actualment som 16 socis a Montuïri, i juntament amb el socis d'Algaida viatjam els coloms. Entre Algaida i Montuïri tenim un cens de 1.000 coloms. Viatjam a través, o millor dir, amb col·laboració del "Grup Mallorca" i la Federació Missatgera Balear. Entre tots els Clubs que formen el Grup Mallorca disposam d'un cens de més de 20.000 coloms.

—¿Quines activitats duis a terme per enviar els coloms a fora?

—Els coloms s'engabien normalment els dimecres, el vespre, dins gàbies precintades que ens envia la "Comissió de Contenidors" (Comissió de Concursos) del Grup Mallorca. El dia següent els enviam a Palma. Una vegada a Ciutat són revisades per la Comissió de Concursos. El mateix matí les gàbies es col·loquen dins els contenidors (convenientment adaptats) i es transporten al vaixell. El seu destí serà Eivissa, Alacant, Madrid, Badajoz, etc. i seran aollats el dissabte o el diumenge i cronometrats amb un rellotge.

—¿Com sabeu el temps emprat?

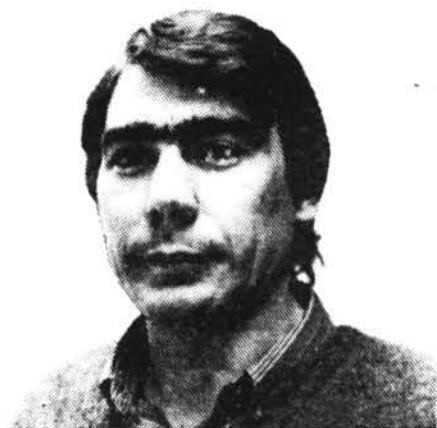
—El colom porta una anella de plàstic que se la hi treu quan arriba i s'introdueix dins el rellotge i queda marcada l'hora exacta de l'arribada.

—Com són aquestes anelles?

—Tots els coloms duen una anella de niu, que ve a ser el seu carnet d'identitat. Aquesta no es pot treure. Cada any és de color diferent, porta una numeració; les inicials ESP i l'any al qual pertany. Les d'enguany són de color vermell. A Montuïri tenim la numeració següent: "ESP-89-001-90" fins a "ESP-89.700-90".

—L'orientació és un misteri...

—Ningú sap amb certesa com es poden orientar els coloms des d'aquestes distàncies tan llargues (Eivissa, Alacant, etc.). N'hi ha que diuen que es guien

Regalar-li un parell de coloms i aficionar-se a la columbòfilia fou tot u

pels camps magnètics o que hi tenen que veure els camps magnètics, però personalment crec que també és molt important el sentit de la vista i l'olfacte.

—¿Quins consells donaries a un que es vol iniciar en aquest esport?

—No basta tenir coloms de molt bona raça per guanyar premis. En realitat és el colomista el qui ha de saber motivar el colom perquè vulgui tornar al seu colomer el més aviat possible. I per això s'ha de tenir molta paciència, dedicació i controlar el colomer. Procurar que facin una bona muda, que tinguin bona salut durant tot l'any, etc. També és primordial que el colom estigui en bona posició de niu, tenguí niu amb ous, aparellat, o colomins petits. Així el colom està molt motivat i desitja tornar al seu colomer.

—¿Com se sap si el colom està en bones condicions per participar a les proves?

—Amb una bona ullada al colomer, un bon colomista sap tot d'una si algun està malalt, ja sia constipat, diarrea, etc.

—Ja, per acabar, podries dir-nos: ¿resulta car, fer viatjar els coloms?

—Sí; es tracta d'un esport car; perquè a més de mantenir-lo tot l'any, després per viatjar costa entre unes 150 a 200 pessetes per colom. Una vegada pagada aquesta quota el pots enviar les vegades que vulguis a Eivissa, Alacant, Ciutat Real, etc.

Gabriel Gomila

"NO BASTA
TENIR COLOMS
DE BONA RAÇA,
EL COLOMISTA
ELS HA DE
SABER
MOTIVAR"

"LA
COLUMBOFILIA
ÉS UN
DEPORT CAR"

Pere Miralles Roca, Director de la Banda de Música de Montuïri

CONVIDAT PER L'AJUNTAMENT DE PAMPLONA, ASSISTÍ A UNES JORNADES DE DIRECTORS

"LA GENT ENCARA NO ESTA FORMADA PER ESCOLTAR LES INTERPRETACIONS MUSICALS"

ÉS OPTIMISTA I SE SENT ANIMAT DAVANT LES INCORPORACIONS DE GENT JOVE A LA BANDA

Convidat per l'Ajuntament de Pamplona i com a representant de les bandes de música de Balears, Pere Miralles Roca, ben conegut a Montuïri per esser director de la nostra Banda, va assistir a Navarra a les jornades de bandes de música que allà se celebraren a finals de setembre. Hi participà juntament amb Joan Oliver, felanitxer, president de la Federació de Bandes de Música de Balears.

Parlant amb ell ens recordava que quan tenia deu anys començà a sonar per primera vegada un instrument musical. Mig segle, per tant, aficat entre les notes del pentagrama, i el saxofó i el clarinet com instruments.

L'any 1963, Baltasar Pocoví —el gran director de la Banda de Montuïri— el nomenà segon de bord. I sis anys més tard en Pere recollia la batuta del seu mestre. Un poc nerviós als començaments, amb esforç i entusiasme seguidament. Entusiasme i dedicació han estat les pedres angulars que han animat les seves tasques al front de la banda. Dificultats no n'han mancat. Però, com diuen, "amb amor i voler... tot és conseqüència".

Fa 21 anys que és el director i tres fills que segueixen les petjades del seu pare: Josep, als 19 anys, és alumne avançat del Conservatori; toca el clarinet des dels 12. Apol·lònia ha elegit el segon instrument a l'edat juvenil del seu pare, el saxofó, i té mèrit que una allota de 16 anys ja en dugui dos essent pilar fonamental de la banda. I en Joanet, el petit de la família, en tindrà 12 quan per la pròxima Setmana Santa agafi per primera vegada la trompeta. Hi ha motiu més que de sobres per sentir-se satisfets dins la família Miralles Martorell.

—Si vaig anar a Pamplona —comença dient-nos— fou perquè vaig rebre una invitació de l'Ajuntament d'allà per assistir a les jornades de bandes. Ho vaig dir a la Federació de Bandes, a la qual hi està integrada la de Montuïri, i amb el seu president hi assistírem.

—¿Qui eren els congressistes?

—En total érem vint-i-cinc venguts d'arreu de la geografia espanyola. Hi havia des de directors d'orquestrats simfònics fins a directors de bandes de música que pobles petits, com fou per exemple el meu cas.

—¿Com es desenvolupava cada jornada?

—A la inauguració seguien tres dies amb un ample i variat programa músicoturístic-cultural. Dues conferències diàries i un o dos concerts cada dia. I També aprofitàrem per recórrer aquells meravellosos paisatges. Vàrem visitar Olite, Sagüesa, el monasteri de Layre, el castell de Javier, Elizondo, les coves de Zugarramurdi... Les conferències eren a llocs diferents a fi de concèixer-los i també les seves bandes i grups de "gaites i tamborins".

—¿Qui us impartia les conferències?

—Tots foren personalitats espanyoles de la música i de prestigi internacional, els quals m'entusiasmaren. Ens parlaren Manuel Angula, catedràtic de música de la Universitat Autònoma de Madrid, destacat per l'aplicació d'una moderna metodologia i autor de llibres i nombrosos articles; Bernat Adam Ferrero, compositor de temes musicals per a pel·lícules, director d'una banda militar, ha publicat llibres i partitures que s'han

estrenat a quinze països; Salvador Prades, de València, director de banda que ha guanyat diferents premis nacionals; Crescencio Diaz, d'Albacete, director d'orquestra i ex-professor, i finalment, Jaume Coronel, de la ciutat mare de les bandes, de la població valenciana de Llíria.

—¿Quines foren les conclusions més destacades que vares treure?

—Que la música ha d'esser una altra assignatura més de l'ensenyament bàsic i secundari. I també ens parlaren i arribàrem a la conclusió que s'ha de donar ensenyament de música a altres nivells, com són batxillerat, formació professional i universitat. Com es veu, queda encara molt de camí per córrer.

—¿Destacaries altres aspectes d'aquestes jornades?

—Vaig poder comprovar l'alt nivell musical del País Valencià, saber que a Llíria l'ensenyament de la música és obligatori en els col·legis, l'ambient musical que vàrem respirar, l'Organització... i també tan meravellós com és Navarra.

—Si canviàssim i parlàssim de Mallorca, ¿com veus la situació actual?

—En aquests darrers deu anys s'ha treballat molt i bé, però encara queda molt per fer. Manca, especialment, educació musical i que encara la gent no està formada per escoltar les bandes.

—¿I si ens referíssim a Montuïri?

—Ara tenim un bon ambient. La incorporació de joves demostra la tasca que realitza el Patronat i l'Escola de Música. Per Pasqua debutaran tres allotes de quinze anys i per Santa Cecília ho faran altres nous. Aquests dies ha començat una altra joveneta a assajar amb el seu clarinet. Amb motiu dels actes que celebrarem amb motiu de la festa de la nostra patrona, estenarem quatre partitures. Amb tot això crec que ens podem sentir animats.

Gabriel Gomila

Sebastiana Sampol Cerdà, "Sampol"

Se n'anà fa 34 anys per a ser "Hermanita de los Pobres" en la creença de no tornar mai més a Montuïri

Un dia dematí de la tardor de 1956, sense haver dit res a ningú —ni tan sols ho sabien els seus pares— Sebastiana Sampol Cerdà "Sampol", amb el cotxe de Jaume Ignasi i la seva esposa Margalida "de Meià", se n'anà de Montuïri per agafar l'avió i anar-se'n al noviciat de les "Hermanitas de los Pobres", a França. Durant aquests 34 anys transcorreguts ha tornat quatre o cinc vegades a la vila. A la darrera hi romangué dues setmanes: l'última de setembre i la primera d'octubre passat. I fou precisament el dia de Sant Francesc (4 d'octubre) quan tenguérem ocasió de mantenir amb ella aquesta xerrada:

—Per començar, ¿podries dir-nos el teu nom dins l'orde?

—El meu nom d'ara és "Sor Margarita Maria de la Cruz" i totes les 20 que entrarem aquells dies, també són "... de la Cruz". Aquesta era la norma de la casa.

—¿Com fou la teva anada de Montuïri?

—Abans d'anar-me'n ja hi havia pensat molt, si bé no tenia moltes ganes d'esclavitzar-me. Em va costar tres anys el decidir-me. Aquesta vocació va brostar a l'inici dels Cursets de Cristianitat. Tot començà quan vaig anar amb les monges de Montuïri i "ses Aloies" al Puig a ajudar a la cuina, en els Cursets. I des d'aleshores no vaig deixar d'anar a missa. I així, o d'una manera semblant, és el principi de totes les vocacions —afegeix na Sebastiana—.

—¿Per què te n'anares a aquesta orde?

—Me'n vaig anar a les "Hermanitas de los Pobres" perquè don Bernat —en aquell temps rector de Montuïri— enviava les al·lotes que tenien vocació a una o altra orde, segons el seu parer.

—¿O sia que tu te n'anares un poc influïda per don Bernat?

—Sí; perquè el qui dominava la joventut era don Bernat.

—Exactament, ¿quan te n'anares?

—Era el 21 de novembre de 1956.

—¿Cada quin temps véns a Montuïri?

—En aquell temps ja sabíem que no hi tornariem mai; però després del Concili ja es varen mitigar un poc les normes. Hi ha que dir que a cada Capítol que fan, com que la gent és molt diferent de la del nostre temps, canvien les directrius. Hem de pensar que som internacionals i ens hem de situar en el punt de cada nació. Per exemple, una de Nordamèrica no té la mateixa manera de pensar que nosaltres; i hem de viure a l'altura de totes i segons la manera de pensar d'unes i altres i les circumstàncies de totes. Ens costa molt haver-nos d'anar una vegada cada sis anys del nostre destí (es refereix als doblers). A mi, venir a Mallorca, és molt poc comparat amb les que se n'han d'anar a Amèrica, per exemple. Allà on estic hi ha dues colombianes i una de l'Índia. I pensa quant representa el viatge d'aquestes "Hermanitas".

—¿Encara recordes les reaccions de la teva família, quan te n'anares?

—Com que no sabien la meua manera de pensar —ens deia na Sebastiana un poc entristida— i això, afegit a que s'havien fet la il·lusió que no pensava com els altres germans i que estaria sempre amb ells, va ésser una reacció molt forta pels meus pares.

—¿Quins records o anècdotes conserves d'aquell temps de joventut a Montuïri?

(Abans de contestar aquesta pregunta ens manifestà que li sabia greu que abans no l'haguéssim avisada. I ens digué:)

—M'hauries d'haver avisada i m'hauria preparada.

—¿Però qualche cosa recordaràs d'aquell temps?

—Les que hem estat educades amb les monges tenim un fons distint de les que no ho han estat. La gent d'ara, per exemple, viu la vida molt diferent de la d'aquell temps.

—¿I les teves aficions de joventut?

—M'agradava molt la música i els llibres.

—¿Encara continuen essent les mateixes?

—Ara no tenc temps.

—Allà, en concret, la teva feina, ¿quina és?

—He estat 25 anys dedicada sempre als homes de la residència. Des de llavors vivim exclusivament de la col·lecta. El qui va fundar aquesta orde, la va fundar exclusivament per als pobres, per a gent indigent. Abans sols podíem tenir homes i dones. Ara també capellans.

—En concret, ¿quins són els qui hi poden venir?

—No podem tenir més que pobres. Si de qualcú, en arribar a ca nostra, sabem que té una pensió alta, ja no hi pot romandre; la pensió ha d'ésser mínima; si passa del mínim ja no pot estar a la casa. La fundació es féu exclusivament per a gent desamparada. S'inicià després de la guerra francesa, quan hi havia aquella gran pobresa dins tota França. La fundadora era una pobra obrera que no tenia res. I de no res va començar a funcionar.

—I ara, el temps que et queda lliure, ¿com el passes?

—Vaig a la col·lecta. I per altra part cal pensar que de cada dia hi ha més feina, perquè disminueixen les "Hermanitas". Quasi no hi ha vocacions. Hem

(Continua a la pàgina següent)

Na Sebastiana sempre s'ha sentit montuïrera * França i Catalunya han estat els seus llocs de destí * Abans el poble tenia més vida

(Ve ue la pàgina anterior)

de tenir empleades de fora i el que ens donen els qui tenim allà, ho necessitam per pagar aquestes dones. Com que els asilats cobren unes pensions mínimes, sols ens basta per pagar aquestes empleades. Tenim rebuts per tres mesos, altres per mig any... i com que la gent també ens ajuda molt, així podem anar. Alguns ens ajuden en espècie, altres en doblers, i d'aquesta manera podem anar vivint.

—Des que te n'anares de Montuïri fa 34 anys, ¿on has estat?

—Els primers cinc anys, com he dit, vaig estar a França, dos a Paris i tres a Orleans. Acabats els cinc anys, a la reunió que tenguérem amb tots els noviciats de tot el món, férem els vots perpetus.

—Després d'aquests cinc anys, ¿on te n'anares?

—Totd'una em destinaren a la província de Catalunya. A Espanya tenim tres províncies —pel que respecta a l'orde (ens aclareix)—: Andalusia, Catalunya i Madrid. Des que vaig venir de França sempre he pertangut a la província de Catalunya. Palma també pertany a la de Catalunya, com Portugal pertany a la província de Madrid.

—En concret; ¿on has estat?

—Vaig estar deu anys a Tortosa, cinc a Tarragona, cinc a Manresa i d'aquí vaig anar un any i mig a Barcelona, per traslladar-me després a Reus, on ara estic.

—¿Encara et consideres montuïrera?

(Sense pensar-s'ho gens, contesta amb rapidesa:)

—Montuïrera, "hasta la muerte!", com diuen. També em sent "Hermanita de los Pobres, hasta la muerte!".

—Per Catalunya, ¿has tengut alguns problemes dialectals, amb la manera de xerrar, o altres?

—Costa un poc, adaptar-se. Encara que diuen que és igual, no ho és exactament. El francès no em va costar molt perquè tenia molt d'interès en aprendre'l, i el qui té interès en una cosa, l'aprèn. A Barcelona es redueix a canviar un poc l'accent i poc més. Per cert —ens confessa, tota contenta— tenia por a ja no sebre parlar bé el mallorquí, però ja de totd'una l'he parlat bé.

—¿T'has enyorada?

—Oh!; això, sí. Però... com que t'acostumes a tot i saps que el teu destí és aquell...

—¿Has trobat dificultats amb la gent asilada dels pobles on has estat?

—No; no n'he trobada cap; perquè la nostra Congregació és així com deia un bisbe: "He tengut dificultats de tots els convents, han vengut queixes, però de vosaltres mai n'he tengudes". Com que agafam "allò" que ningú vol... (diu un poc entristida na Sebastiana).

—Per tant, la diferència entre la vida que duies a Montuïri i la que dus allà, ¿deu ésser molt grossa?

—És completament diferent.

—Durant aquests deu dies que fa que ets a Montuïri, ¿quina diferència has trobat a la vila des de fa sis anys?

—No n'he trobada molta. Sí, en canvi, hi ha molta diferència de fa 34 anys, de quan jo me'n vaig anar. És tan diferent...! Per exemple: la vida de l'Església d'aquell temps a ara! Allò era tota una vida! És completament distinta i vertaderament fa un poc de pena. Aquell temps la gent gaudia, a l'església feien festes, tothom col.laborava... però ara no. Però això no sols és aquí, és diferent pertot.

—Dins el poble, ¿has trobat a mancar alguna cosa?

—L'ambient d'ara és completament diferent al d'aquell temps. Aleshores no hi havia cotxes, no hi havia aquesta facilitat d'anar d'un lloc a l'altre. I clar, el poble tenia més vida; com que no podíem anar a un altre indret havíem de passar el temps aquí. Ara vas a plaça i no hi ha ningú.

—¿Voldries dir, per acabar, algunes coses als montuïrers que llegiran això?

—Que per a nosaltres, els montuïrers, Montuïri sempre ha estat Montuïri. Abans d'entrar a l'orde deia: Si per Sant Bartomeu jo fos a Nova York, d'allà vendria. Vull també expressar la meva satisfacció de rebre BONA PAU, perquè et fa viure la vida d'aquí.

Onofre Arbona

Pagamos
hasta el

13'50%

desde la primera peseta.

SIN COMISIONES NI DESCUENTOS

EN PAGARES DE MARCH
LEASING, S.A., A 12 MESES

Rentabilidad por tramos:

De 1.000.000 a 2.500.000 # 12, %TAE

TAE

De 2.500.001 a 5.000.000 # 12,50 %TAE

De 5.000.001 a 10.000.000 # 13, %TAE

A partir de 10.000.001 # 13,50 %TAE

Infórmese en cualquiera
de nuestras oficinas.

BANCA MARCH

CURSOS D'INFORMÀTICA

La Mancomunitat des Pla de Mallorca dins el programa d'educació d'adults amb la coordinació del Ministeri d'Educació i Ciència, amb la col·laboració de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports, l'INEM i amb el suport de "La Caixa", organitza els següents cursos d'informàtica:

A i A1 - Iniciació + tractament de texts.

B i B1 - Iniciació + comptabilitat.

Una formació totalment gratuïta la qual s'impartirà així: dilluns i dimecres, de les 18 a 20 h., grup A.; dimarts i dijous, de 18 a 20 h., grup A1.; dilluns i dimecres, de 20 a 22 h., grup B.; dimarts i dijous, de 20 a 22 h., grup B1.

Durant el mes de novembre a gener es donarà a Petra i del mes de febrer a abril, a Sineu.

Per a inscriure's han d'haver complert els 16 anys o complir-los dins aquest any. El preu del material i manuals és de 5.000 ptes. i es poden dirigir a "La Caixa" o als responsables d'Educació d'Adults.

FORMACIÓ OCUPACIONAL

El Consell Insular de Mallorca mitjançant FODESMA (Gral.Riera, 111 - Palma - Tlf. 75 06 22) ha organitzat els següents cursos de formació ocupacional gratuïts i subvencionats per l'INEM:

CURS DE JARDINERIA (340 hores).

Possibilitat de contracte posterior.

CURS DE BOMBER PROFESSIONAL (200 h.) - Pràctiques als parcs del SERPREISAL.

CURSOS DE CUINER/A - Pràctiques al Rnt. "Escola d'Aprènents".

CURSOS DE CAMBRER/A - Pràctiques al Rnt. "Escola d'Aprènents".

CURS DE PASTISSER/A (760 h.)

CURS D'AGENT DE DESENVOLUPAMENT LOCAL - Per a tècnics de grau mig i llicenciats.- Possibilitat de contracte posterior.

CURS DE CONSTRUCCIÓ D'EMBARCACIONS EN POLIESTER (960 h.)

CASAL D'OFICIS DE LA MAR "N. CARDONA" (Mestres d'Aixa - (1064 h)

CURS DE PICAPEDRER (600 h.)

Possibilitat de contracte posterior.

ESCOLA-TALLER DE MARGERS DE MALLORCA - Duració 2 anys. Oficis de marger i picador de pedra.

CASAL D'OFICIS DE CONSERVACIÓ DE LA NATURALESIA - (Un any).

L'A.P.A. RENDEIX COMPTES I ELEGEIX NOUS DIRECTIUS

L'Associació de Pares d'Alumnes del Col·legi Públic va celebrar el mes passat l'assemblea anual de principis de curs.

Primerament es va oferir la liquidació del pressupost del 89-90, el qual donà un balanç positiu de 345.743 ptes. Les entrades passaren els dos milions i les sortides 1.817.494 ptes., essent les principals despeses per contractació de pedagoga, professorat de música, entrenadors, ordenadors, viatge d'estudis, natació, balls, festes...

Per a aquest curs es preveuen semblants activitats, si bé se n'hi afegiran algunes més, com poden ser taller d'agricultura, judo, biblioteca, balls populars, excursionisme...

Per substituir els membres que cessa-

ren per haver complert els dos anys, foren elegides cinc mares: Magdalena Cerdà Jaume, Aina Salvà Fiol, Rosa Ribas Fullana, Magdalena Truyols Domenge i Caridat Pérez.

La nova Junta directiva a la reunió celebrada el passat 15 d'octubre va sortir així:

President: Jaume Martorell Fullana.

Vicepresident: Gaspar Socias Mora.

Secretari: Pere Sampol Mas.

Tresorer: Magdalena Cerdà Jaume.

Comptador: Magdalena Truyols Domenge.

Vocals: Pere Palou Sampol, Antònia Bauzà Verd, Antoni Mas Ramis, Caridad Pérez Garcia, Rosa Ribas Fullana i Aina Salvà Fiol.

CORREDURIA DE SEGUROS

GOMILA S.A.

PREUS SELECCIÓ CONDUCTORS

MARCA	PREU	MARCA	PREU
Alfa Romeo 33 1500 SL	33.937,-	Opel Corsa 1300 SR	28.921,-
Alfa Romeo 75 1800	35.373,-	Opel Kadett 1300 City	28.921,-
Alfa Romeo 164 Turbo Diesel	35.373,-	Opel Kadett 1600 SR	33.937,-
Audi 100- 2200 E	35.373,-	Peugeot 205 GR	28.921,-
Audi 80- 1800 E	33.937,-	Peugeot 205 GT	33.937,-
BMW 320	35.373,-	Peugeot 309 GL Profil	28.921,-
BMW 520	35.373,-	Peugeot 405 1900 GR	33.937,-
Citroen AX 11 TRE	28.921,-	Renault 11 GTS	28.921,-
Citroen BX 16 TRS	33.937,-	Renault 11 GTX	33.937,-
Citroen BX 19 GT	33.937,-	Renault 19 GTX	33.937,-
Citroen Visa Challenger	26.876,-	Renault 21 GTS	33.937,-
Fiat Tipo 1400	28.921,-	Renault 5 GTL	26.876,-
Fiat Regata 1300 Especial	28.921,-	Renault 5 TX	28.921,-
Fiat Uno 45	26.876,-	Seat Ibiza del Sol	28.921,-
Fiat Uno 70 SL 5 P	28.921,-	Seat Malaga L 1500	33.937,-
Ford Escort CL 1400	28.921,-	Seat Panda 45	26.876,-
Ford Escort GL 1600	33.937,-	VW Golf GTD 2 y 4 puertas	33.937,-
Ford Fiesta Ghia 1100	26.876,-	VW Sprinter 1600 2 y 4 puertas	28.921,-
Ford Fiesta Trip 1600 Diesel	33.937,-	VW Polo Clasic CL	28.921,-

NOTA: Si el seu cotxe no hi està inclòs, cridi al 55 13 56 i l'informarem.

AUTOMÒVILS: Han d'esser d'ús particular - Majors de 23 anys casats o de 25 fadrins
Experiència de conducció superior a 4 anys - No haver tengut cap sinistre en el darrer any

MONTUÏRI: Jaume II, 4 - Tel. 64 60 43

PALMA: Pasaje Sta. Catalina de Siena, 2 - Entr. 2 C - Tel. 72 27 36

MANACOR: PL. Ramón Llull, 22 - Tel. 55 13 56

Honorat Ribas Rubí, "Pofanc"

Durant la primera meitat d'aquest segle fou l'obrer de Sant Antoni

Sense esser un home molt popular dins Montuiri, sí que era altament apreciat pels seus coneguts i amics. Ens referim a Honorat Ribas Rubí, "Pofanc", un home que va néixer l'any 1866 i morí el 15 de febrer de 1956, poc temps abans de complir els 90.

Es va casar amb na Catalina Manera Mayol, de "Can Carro" i tengueren vuit fills: Honorat, Maria, Catalina, Joana, Paula, Sebastiana, Margalida i Rafel (1), dels quals, a la seva mort, encara eren vius tots manco la segona i el darrer. Avui, però, ja sols en resten tres i únicament viu a Montuiri na Joana (2).

Des de la seva joventut, a la darrereria del segle passat, fins als anys cinquanta d'aquest, fou l'obrer de Sant Antoni, càrrec que de per si era tengut en gran consideració. És per això que encara molta gent d'edat el recorda passejant la bacina a totes les misses de l'església de Montuiri, els diumenges i festes, una bacina que portava una petita imatge del Sant, de prop d'un palm d'altària, la qual duia una campaneta i que n'Honorat es cuidava que la sentís sin i així recollir més almoines. Quan pel pes dels anys ja li era pesada aquesta tasca, el substituïa en Miquel Roca.

A mesura que s'acostava la festa de Sant Antoni, cada any n'Honorat "Pofanc" preparava amb devoció la novena i amb el Rector cercaven predicador extern, millor si era dels qui feien molta "vasa". Endiumenjava la capella i anava a recollir murta i pins joves.

Aleshores les beneïdes eren molt concorregudes: un espectacle seriós, digne, sense carrosses, però amb moltes mules, egües, someres, cavalls... tots muntats per un jove o persona major. Ell aguantava la bacina on depositaven el doblers que la gent oferia a Sant Antoni. No mancaven les gloses, tant improvisades com tradicionals. Eren molts els agraiïts: per a uns, l'anyada; per a altres, el bestiar, i tots, perquè els conservava la vida.

Ja es cuidaven de passar per ca l'obrer tots els qui abans havien anat a beneïr. Ell, per fer més festa, havia

N'Honorat amb el seu nét, Miquel "Pofanc"

col·locat dos pins al costat del portal de ca seva. I quan arribaven els cavallistes, brufaven de "mistela" i menjaven galletes. Encara que n'hi havia que així i tot no es conformaven i seguidament anaven als cafès a beure més. Consta que qualcun, muntat, arribava fins al taulell.

Organitzava la processó de l'horabai-xa de Sant Antoni, la qual discorria per la plaça Vella, Jaume II, Vanrell... Quasi era tradició que portassin la imatge del Sant en Miquel Roca, en Mateu d'Es Forn (germans seus), en Tasà "Vollandí" en Tomeu Pizà i darrerament el seu nét, en Miquel "Pofanc". Cal dir que aquesta imatge també participava, juntament amb moltes altres, a la processó del Corpus.

En Norat "Pofanc" també feia volta per les possessions, recollint almoines per al culte a Sant Antoni. Aprofitava per donar una estampa grossa, de paper no molt bo, que després els pagesos aferraven a quasi totes les portes de les païsses, tant de la vila com de les cases i casetes de camp, romania fins a l'any següent. Això perquè Sant Antoni els guardàs l'animal de qualsevol avaria.

Tot quant recollia serviria per al culte, per adornar la capella, per a les despeses de la festa i del predicador... i també en sobraven. Un encara recorda que quan

el Rector Gori (3) donava compte de l'estat econòmic de la Parròquia, el dia de cap d'any, en haver de fer referència a Sant Antoni deia: "Ara ve es ric de sa Parròquia".

En certa ocasió aquest rector va intuir que mancaven doblers dins el caixonet de l'"Ecce Homo"; i digué a l'escolà: "O ets tu o som jo". I l'escolà, que era molt enginyós, posà un timbre que repicava a ca seva (4). En aquell temps tots els horabaixes n'Honorat anava a treure els doblers del caixonet de Sant Antoni. Aquell vespre —era la nit de cap d'any— no hi volia anar perquè es va moure un gran tempestat, però així i tot hi anà. Quin no fou el seu esglai quan trobà el "cepillo" de Sant Antoni romput d'una destrallada i sense doblers! Després el lladre havia anat al de l'"Ecce Homo" i sonà el timbre a ca s'escolà. Mentrestant aquest vengué ràpidament i entre els dos l'agafaren: era en "Moló". Aleshores l'escolà era mestre Sion, el pare del qui fou secretari de l'Ajuntament, Bartomeu Verger.

Anys i més anys, sense defallir i amb tota dignitat, n'Honorat va continuar alternant les tasques familiars amb les d'obrer de Sant Antoni. Quan es va retirar, l'amo en Miquel "Parrí" li féu aquesta glosa:

"Que molts d'anys, l'amo en Norat, pogueu tenir vanaglòri d'haver fet a Sant Antoni servici d'un bon criat.

Molts d'anys s'obrer heu estat, i ara que haureu acabat, que amb ell, a l'eternitat, pogueu prendre possessori".

Honorat Ribas fou tengut sempre com un home molt piadós, així com també de molt bon caràcter i donat a fer bé al qui ho necessitava. Feia feina al camp cuidant les seves terres i les de la seva família.

Onofre Arbona

(1) De n'Honorat, Prelat Domèstic, en publicarem una ressenya a BONA PAU n. 483, d'Agost de 1989.

(2) Joana és la mare de n'Honorat d'Es Forn.

(3) Gori Escarrer fou rector de Montuiri des de 1917 fins a 1951.

(4) Aleshores ca s'escolà era allà on és ara la llar de la Tercera Edat.

EL IV CONCURS LITERARI

Amb la il·lusió d'haver començat una nova etapa d'E.G.B. i amb la quimera per "debutar" com a escriptors de BONA PAU, els alumnes de sisè han entrevistat les seves mares i, especialment, els seus padrins i padrines per tal de conèixer ells i fer-nos conèixer a nosaltres els menjars d'anys passats a la nostra pagesia montuïrera. Menjars que encara surten a la taula en la seva major part, però que els costums actuals, els canvis del "status" socio-econòmic i la rapidesa amb què de vegades hem de cuinar, fan que apareixin amb menor freqüència o, fins i tot ja s'han quasi oblidat.

D'aquesta manera obrim un altre any el nostre concurs literari que restarà dedicat, tal com indicarem en el mes passat, a qualsevol aspecte de la cultura popular.

RECEPTES ANTIGUES

Era un horabixa de tardor, feia un fred que pelava el cul a les llibres.

Caminant - caminant arribàrem a ca madò "Nea" i li demanàrem que feia de sopar. Ella respongué així:

"Ai!, filletes meves, faig *pancuit*. ¿Que voleu que vos digui com se fa? Es posa un poc d'aigua dins una casseroles, dos o tres alls, un poquet de tomàtiga. Quan bull, un poc d'oli cruu i llavors es posa el pa dur, un ou i sal. I a menjar s'ha dit".

Després anàrem a ca madò "Bella". També estava fent el sopar i ens digué com feien els *fideus amb patata*. Els ingredients eren: "es sofregeix ceba i tomàtiga, sal i un poc d'oli o saïm i també un poquet de sobrassada. Quan bull hi tiren un platet de patata i els fideus i en esser cuits, menjats.

A continuació anàrem a ca madò Catalina i feia *bunyols de vent*, i li demanàrem com es feien, i ens digué: "Es posa una greixonera al foc; quan bull es posa la farina de força fins que la pasta queda ben espessa. Quan la pasta està ben fresca hi posam un ou, i remenant - remenant s'hi afegeixen 6 ous. I els bunyols dins la pella i a menjar-se'ls amb mel".

També anàrem a ca madò Maria "Pelut" i ens digué com es feia una *coca dolça*: "Es fa de pasta de pa i quan és ben tova, al damunt s'hi posa un ou i sucre al gust... i a menjar".

Anàrem finalment a madò Jerònia "Coll" i ens digué una altra recepta de *coca*: "Es fa la pasta de pa, s'hi afegeix

Objectes de test, de cuina antiga

un poc de saïm i es posa damunt la llauna untada d'oli amb 2 ò 3 ous, sobrassada i sucre damunt... i a menjar s'ha dit".

I així aprenguérem aquest parell de receptes.

Ma. Fca. Pocovi - Aina Gomila - Joana Ma. Gallard, Margalida Cerdà - Sofia Ma. Schultz

CARTA DE "MENUS"

El meu padrí Tomeu i la meva padrina em varen dir que hi havia molts de menjars que ja s'havien perduts, però que hi ha persones que mai els oblidem, passen de boca en boca o de paper en paper. Vet aquí una carta de "menús" que em va dictar:

- Pa i figues de moro.
- Pa amb mel.
- Pa amb saïm i sal.
- Pa amb oli amb xulla gruixada.
- Pa amb oli amb pebre bord.
- Pa amb oli i vinagre.
- Esclata-sangs amb salsa.
- Arròs amb bacallà.
- Gerret torrat.

- Fideus amb ratjada.
- Raïssa amb pebres torrats.
- Gírgoles de camp.
- Faves tendres cuinades amb caragols.
- Llet molsissa.
- Rosa de bescuit (ho donaven a les noces).

Margalida Ma. Payeras Ramonell

ALTRES RECEPTES ANTIGUES

Fideus de sequer: Els ingredients són: una ceba, dues tomàtiques sofregeixes amb un poc d'oli i saïm, un parell de mongetes tendres bullides amb aigua. Al cap de 15 minuts s'hi tiren els fideus i en esser cuits es mengen.

Cassola: Per fer-la s'ha de sofregeix una ceba i una tomàtiga, carn magra i costelles de porc i lleu. Tot aquest sofrit es tira dins l'aigua que abans s'haurà posada al foc. Després s'hi posen caragols i patates a cantons, un poc de moradux i dues fulles de llorer. I en haver bullit 45 minuts ja està a punt de servir.

Arròs pagès: Amb un poc d'oli s'ha de sofregeix tomàtiga i ceba i saïm o xulla. Després s'hi tira l'aigua i s'hi posa una grapada de caragols i un poc de xulla o botifarrons, i algunes vegades s'hi posen gírgoles. Finalment l'arròs. Aquest plat generalment es menjava davall una figuera en temps de batre.

Sopes escaldades: Primer es sofregeix la ceba i la tomàtiga, els alls, porros, julivert i bledes amb oli. S'hi tirava l'aigua i quan era cuit escaldaven les sopes dins el plat. (I si en volies, en menjaves).

Frit de sequer: Dins una pella es fregeixen les patates amb saïm, pebre, alls, albergínia, un parell de fulles de llorer... i ja està a punt de menjar.

(Me les digueren el meu padrí Toni i la meva mare).

Jaume Alcover Mayol

Nota.- També hem rebut receptes antigues que no podem publicar per manca d'espai, dels següents alumnes també de sisè: Jaume Nicolau Bauzà, Jaume Ramonell, Joan Manuel, Toni Mesquida Fiol, Guillem Trobat Bauzà, Margalida Fontirroig, Miquel Lladó, Miquel Cañellas, Andreu Vidal, Joan Miralles i Pep Matèu.

Comencen els campionats de bàsquet femení

Dos equips de bàsquet comencen concretament aquest mes de novembre els campionats de Mallorca a les categories infantil i cadet, tal com va ocórrer a la temporada passada.

Les infantils han renunciat a militar en el grup "A" i jugaran en el grup "B" que està format per set equips. Després d'haver acabat la lliga en aquest grup "B" es disputarà un "play off" amb els altres equips de l'altre grup "B". La competició s'iniciarà el 10 d'aquest mes.

Les cadets militen en el grup "A" que dona opció a disputar el campionat de Balears. Ho faran els dos primers de la lliga que està formada enguany per deu equips. Com ha passat en els darrers anys, Montuïri forma part dels favorits. Recordam que a la passada temporada, les montuïreres foren subcampiones de Mallorca, subcampiones de Balears, subcampiones del trofeu "Rafel Coll" i participaren a Alacant a la fase de sector del campionat d'Espanya com a representants de la Federació Balear de Bàsquet. El primer partit d'enguany es farà a Andratx el dia 3 d'aquest mes.

Segueixen com entrenadors els mateixos de la passada campanya, Biel Miralles, les infantils i Toni Gomila, les cadets.

Els jugadors dels nostres equips

ELS BENJAMINS

Entrenador: Bartomeu Ferrer Ribas.- **Delegats:** Vicenç Vaquer Verger, Antoni Mas Ramis i Jeroni Nicolau Garau.- **Jugadors:** Jaume Ramonell Miralles (16-5-79), Joan Miralles Martorell (18-6-79), Miquel Lladó Pocoví (12-7-79), Antoni Verger Bennàsar (15-8-79), Josep Mateu Sbert (21-10-79), Miquel Cañellas Ramonell (3-11-79), Antoni Mesquida Fiol (28-12-79), Bartomeu Fullana Cerdà (6-2-80), Cristòfol Andreu Amengual (21-3-80), Damià Vaquer Ferrer (24-3-80), Llorenç Munar Miralles (22-3-80), Guillem Nicolau Pizà (9-9-80), Jaume Mas Rigo (1-10-80), Bartomeu Gomila Pocoví (18-10-80), Joan Antoni Ramonell Miralles (24-2-81), Pere Febrer Mayol (10-4-81), Joan Gabriel Mateu Sampol (18-4-81) i Andreu Vidal Rossinyol (21-7-79)

LLORENÇ AMENGUAL ALTRA VEGADA ENTRENA EL MONTUÏRI

Des del dimarts 30 de novembre passat, Llorenç Amengual s'ha fet càrrec altra vegada i d'una manera provisional de la plantilla del Montuïri de Preferent. Hi va haver acord entre la directiva i Jaume, entrenador llucmajorer, per rescindir el contracte.

Molt cal agrair a Llorenç el seu desinteressat comportament amb el Montuïri. Per cert que en el primer partit que va dirigir, ja es va notar un altre aire a l'equip

MUEBLES BAUZA® S.A.

EXPOSICIÓ

Carrer Major, 22

Telèfon 55 03 50

Apartat de Correus núm. 106

07500 - MANACOR

(MALLORCA)

El Montuïri de començaments de temporada no satisfà

En el partit amb el Constància el dia de Tots Sants, ja es va notar la mà del nou entrenador

FUTBOL

Resultats del mes d'octubre:

BENJAMINS

Montuïri, 3 - Colònia, 1
Espanya, 0 - Montuïri, 0
Montuïri, 1 - Porreres, 1
Olímpic, 7 - Montuïri, 1

INTANTILS

Montuïri, 2 - Pollença, 0
Poblense, 4 - Montuïri, 0
Montuïri, 3 - Badia Cala Millor, 1
Campos, 3 - Montuïri, 0
Montuïri, 1 - Binissalem, 2

JUVENILS

Montuïri, 6 - Margaritense, 0
Santa Maria, 3 - Montuïri, 6
Montuïri, 1 - Alaró, 0
Llosetense, 3 - Montuïri, 1
Montuïri, 0 - Colònia, 1

CADETS

Margaritense, 1 - Montuïri, 0
Montuïri, 0 - Cardassar, 1
Badia Cala Millor, 2 - Montuïri, 1

Montuïri, 4 - Campos, 2
Espanya, 0 - Montuïri, 0

III REGIONAL

Montuïri, 1 - Vilafranca, 4
Ariany, 5 - Montuïri, 1
Montuïri, 3 - Port de Pollença, 0
Portocristo, 3 - Montuïri, 0
Sant Joan 3 - Montuïri, 1

I PREFERENT

La Unión, 1 - Montuïri, 0

S'esperava que seria aquesta la primera victòria de la lliga, però l'equip palmès —sense esser cap cosa de l'altre món— va guanyar per la mínima al Montuïri.

Montuïri, 3 - Esporles, 1

Arribà la primera victòria aconseguida en dos terminis. El partit es va haver de suspendre el diumenge dia 7 a causa de la pluja que —encara que en poc temps— va deixar bassots en el camp. Es registrava el minut 35 i el Montuïri s'avançava en el marcador per 2 - 1, gols marcats per Sebastià Mas. La continuació es va disputar el divendres 12

d'octubre i el mateix Mas, de penalty, va completar el resultat.

Portocristo, 3 - Montuïri, 1

Va deixar perdre el Montuïri les oportunitats a la primera part i va apuntar-se una nova derrota. El gol montuïrer va esser marcat per Mariano. Al final del partit, el jugador del Montuïri Chema va amenaçar un linier i ha estat sancionat amb vuit partits de suspensió. Sembla que la directiva li descomptarà de la fitxa els dos mesos de baixa i la multa federativa.

Montuïri, 1 - Murense, 2

Encara que en els cinc minuts inicials pareixia que els jugadors locals volien lluitar, varen esser superats per un equip visitant que fins aleshores no havia guanyat cap partit i figurava en el penúltim lloc de la classificació. Un altre pessim partit del Montuïri que va alinear nou jugadors "externs" i quatre del poble, Va esser expulsat Varela per haver pegat —dues vegades— unes colzades al seu marcador.

Montuïri, 1 - Constància, 1

Excel·lent el partit jugat pel Montuïri el dia de Tots Sants, que sota cap concepte es merescuè perdre un punt; atès que va dominar per complet un decepcionant Constància, el qual es va limitar a defensar la seva pròpia parcel·la enfront dels atacs montuïrers.

Els inquers, en cap moment varen acreditar el seu lloc a la taula classificatòria.

En el Montuïri ja es va veure la mà del nou entrenador Llorenç Amengual, i els seus jugadors varen actuar motivats i ben col·locats damunt el terreny de joc. Varen lluitar moltíssim i superant gairebé de punta punta del partit l'històric Constància; el qual va marcar el seu gol precedit d'un fora de joc que va indicar el linier, però que l'àrbitre va deixar seguir la jugada; i a més pità un "penalty" molt protestat pels jugadors locals a causa que, segons ells, no hi va haver falta.

Biel Gomila

Els jugadors dels nostres equips

ELS CADETS

Entrenador: Cristòfol Ors Roca.- **Delegats:** Josep Ma. Munar Vich, Jaume Alcover Amengual i Bartomeu Fullana Vanrell.- **Jugadors:** Josep Miquel Pajon Mayol (28-9-75), Miquel Verd Canyellas (4-4-75), Jaume Alcover Melià (18-5-75), Rafel Alcover Amengual (21-4-75), Miquel Massanet Verger (16-10-75), Jaume Mas Rigo (31-8-75), Miquel Sastre Servera (Algaida) (11-11-75), Jaume Mayol Amengual (1-5-76), Joan Antoni Blascos Miralles (20-1-76), Guillem Pascual Darder (24-9-76), Sebastià Cañellas Ramonell (17-10-76), Pere Ors Nicolau (18-7-76), Bartomeu Fullana Ginard (10-3-76), Antoni Torres de Haro (Algaida) (10-5-76), i Guillem Munar Miralles (17-1-76)

PLUVIOMETRE

Octubre de 1990

Pluja caigua a Montuïri

Dia 2	28'60 litres per m2.		
" 3	4'50	" "	" "
" 4	0'70	" "	" "
" 7	37'80	" "	" "
" 8	48'10	" "	" "
" 9	18'70	" "	" "
" 11	22'50	" "	" "
" 12	2'20	" "	" "
" 16	6'90	" "	" "
" 18	25'50	" "	" "
" 26	0'70	" "	" "
Total	196'20	" "	" "

25 anys enrera

Novembre de 1965

SANTA CECÍLIA

El dia de la festa de Santa Cecília d'aquest any "es varen estrenar dos braços de ferro forjat, obra de vertader mèrit artístic, realitzats gratuïtament per Miquel Cardell i destinats a sostenir sengles làmpades per a la il·luminació del cor".

JUBILACIÓ

Dia 26 de Novembre es va jubilar el celador del cementeri, Jaume Bauzá Padrixa. Des de llavors no n'hi ha hagut altre, ja que l'any següent l'Ajuntament va suprimir la plaça i en va crear una de guàrdia municipal.

50 anys enrera

Novembre de 1940

FUNCIONARIS ADMINISTRATIUS

Acabades les oposicions per proveir en propietat les dues places de funcionaris administratius de l'Ajuntament que s'havien convocat pel maig passat; el Consistori, el 17 d'octubre del 40, va acordar nomenar per ocupar-les Joan Sampol Cerdà i Joan Mateu Tomàs. El 14 de novembre es possessionà Joan Sampol i el 20, Joan Mateu.

DEMOGRAFIA

Octubre de 1990

NAIXEMENTS

Dia 23.- Antònia Martorell Bauzá, filla de Pere i d'Isabel.

DEFUNCIONS

Dia 8.- Maria Miralles Miralles, viuda de 82 anys. "Molinera".

Dia 10.- Miquel Miralles Cloquell, casat de 74 anys. "Xigala".

Dia 15.- Mateu Cerdà Verd, casat de 71 anys. "Poeto".

Dia 27.- Francisca Martínez Real, viuda de 76 anys. "Paca".

MATRIMONIS

Dia 6.- Antoni Jaume Barceló amb Margalida Bauzá Verd.

Dia 20.- Jaume Bonet Company amb Joana Maria Estrany Isbert.

**ANTICS REFRANYS
DEL MES DE NOVEMBRE**

Novembre humit
te farà ric

Si pel novembre trona
la collita serà bona

GLOSES**UN DILLUNS A PLAÇA**

Es partit des "Pesoé" duu marxa envalentonada, mos fa nets sense bugada perquè ell ho ha de 'mester'; i en no tenir cap dobber, ni jornal ni escarada, sa sang farà torrentada de cap a cap de carrer.

Si es partit des "Posoé" actua sempre com ara, sa paga mos ha augmentada perquè l'havíem 'mester'; jo desig, per estar bé, que governi, si convé, una llarga temporada.

Miquel Massanet "Parri"

Les va dir a un plaçer amb un jac de vellut un dilluns quan l'amo en Miquel n'hi volia comprar un d'igual; i com que el venedor no en tenia, va donar la culpa al govern de que ja no en feien.

CUINAR EN CASA

TARTA DE CEBA

INGREDIENTS

600 gs. de cebes.
200 c.c. (un tassó) de llet.
100 gr. de bacón tallat molt prim.
3 ous.
1 paquet de puré de patata "Maggi".
1 pot de nata líquida "La Lechera".
1 sobre de formatge rallat.
Sal, pebre bo i mantega.

ELABORACIÓ

Preparar el puré amb el tassó de llet, el tassó d'aigua, la meitat de la mantega i una cullerada de sal. Untar el motlo de mantega, que ha d'esser desmuntable. Tallar les cebes molt primes. Fregir amb poc foc amb l'altra meitat de la mantega. Abans de tornar rossa, afegir-hi el "bacón" tallat molt prim; sofregir-ho uns minuts.

Escolada la ceba, mesclar amb els ous batuts i la nata, posar bé de sal i pebre bo. Abocar damunt el puré. Posar el formatge rallat.

Enfomar i en 30 minuts sol esser cuit.

Recepta de
Mercedes Contreras, "Son Moià"

NOCES D'ARGENT

NOVEMBRE 1965 - 1990

Joan Costa Alomar "de Sineu"
amb
Francisca Roig Lladó "Prima"
16 Novembre 1965

Esteve Barceló Prohens "de Sa Mata"
amb
Catalina Mayol Mayol "Silis"
25 Novembre 1965

Montserrat Vaquer Ballester "Pelós"
amb
Antònia Sampol Cerdà "Sampol"
26 Novembre 1965

Els desitjam que els 25 anys de matrimoni sien presagi de permanent felicitat

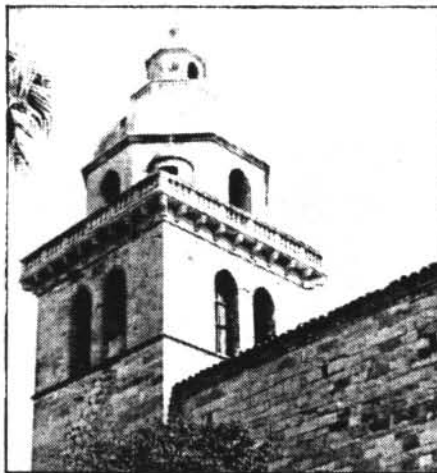

Es renovarà la instal·lació elèctrica de l'església i la il·luminació

Dia 25 de setembre es va reunir el Consell Parroquial de Montuïri, per primera vegada en el present curs. Un dels principals temes que es varen tractar fou la il·luminació de l'església, i per aportar el seu assessorament, a més dels tècnics electricistes, hi va assistir mossèn Jaume Cabrer en representació de la Comissió Diocesana del Patrimoni Artístic.

Es va acordar tirar endavant en un triple aspecte: canvi de tensió, renovació de la instal·lació elèctrica i nova il·luminació de la nau central a base de llum càlida indirecta.

La reforma ja està en marxa, si bé serà llarga i costosa, degut a que la instal·lació antiga era totalment inservible

i perillosa. Esperem que per les festes de Nadal, a més de l'estrella de Betlem, pugui brillar la llum novella del nostre temple parroquial.

- Cada dilluns sol estar oberta la portassa de Na Quintana, on es poden depositar botelles buides, roba i altres coses aprofitables, que periòdicament passa a recollir el personal de "Deixalles" per activar la seva recuperació.

- Els dies 2 de setembre i 13 d'octubre dos grups de voluntaris de 9 i 5 persones respectivament, es desplaçaren al menjador del Patronat Obrer, de Ciutat, per preparar i servir dinars a unes 200 persones que hi són ateses diàriament, llevat dels dissabtes i diumenges, en què el personal de servei té lliure i ha d'esser suplert per grups de voluntaris de distintes parròquies.

La comissió d'Acció Social està oberta a tots els qui hi vulguin col·laborar.

FESTA DE SANTA CECÍLIA

Per retre homenatge, com cada any, a Santa Cecília, patrona dels músics, el diumenge dia 25 de novembre a les 11'30 se celebrarà a la nostra parròquia un ofici solemne amb l'actuació polifònica de la coral parroquial dirigida per Baltasar Fiol.

A continuació, la Banda de Música de Montuïri, sota la direcció de Pere Miralles, ens oferirà un concert selecte, com té per costum.

I per arrodonir la festa, els participants d'ambdues entitats seran convidats per la parròquia a posar els peus davall taula. "Ad multos annos!"

CURSET PREMATRIMONIAL

El dilluns dia 26 de novembre a les 9 del vespre, a la residència de Porreres, començarà un nou curset preparatori per a les parelles que facin comptes contreure matrimoni eclesiàstic durant els pròxims mesos.

Els interessats es poden inscriure a les parròquies respectives, on se'ls podran facilitar més detalls.

ACCIÓ SOCIAL

La comissió parroquial d'Acció Social, fent honor al seu nom, informa de les seves accions:

COL·LECTA DOMUND - 90

La col·lecta del Domund d'enguany va recollir un total de 69.700 pessetes, que contribuiran a fomentar la promoció humana, cultural i religiosa que porten a terme els missioners a nombrosos països del "tercer món".

RAFEL HERRACH, A LLOSETA

El bisbe de Mallorca acaba de destinar Mn. Rafel Herrach a la Parròquia de Lloseta, capellà ben conegut en el nostre poble, ja que des del primer de juliol de 1979 fins al maig de 1981, al costat de Bartomeu Tauler i essent encara pre-diacon, va romandre a Montuïri, participant de les tasques parroquials, particularment entre la joventut. Va col·laborar també a BONA PAU.

Després fou destinat a Sóller on acabà els estudis i allà fou ordenat sacerdot i com a prevere treballà a les comunitats de la vall de Sóller, particularment dins el camp juvenil, sense oblidar altres funcions eclesials. Allà hi ha romàs fins ara.

DOS DITS DE SENY

SABER ESCOLTAR

Dia 22 de novembre és la festa de Santa Cecília, i els músics solen donar un concert en honor a la seva patrona. Aprofiten l'ocasió per estrenar qualche peça nova, que preparen amb il·lusió i mirament durant molt de temps abans.

Ara bé: per part de l'oient hi caben dues postures: la dels qui "escolten amb un pam d'orella" i la dels qui "escolten com qui sent ploure". Sobretot en els concerts a l'aire lliure, com els que la banda de música sol donar a Plaça per les festes de Sant Bartomeu, n'hi ha molts que sembla que tenen les orelles "de suro" o "plenes de cotó", i no paren de xerrar "a la descosida" mentre els músics, bufa qui bufa, rebenten en suor per donar gust a la gent.

El concert de Santa Cecília sol tenir lloc dins l'església, i un espai tancat sempre fa més respecte i convida més al silenci que una plaça oberta. Els concerts no són obligatoris per a ningú. Per educació, si hi assistim, tinguem dos dits de seny i no fem "com es ca de s'hortolà, que ni roega s'os ni el deixa roegar".

A ningú li agrada que li puguin dir allò de: "No s'ha fet la mel per a la boca de l'ase".

Salomó